№ 40. Tallinnas, laupäewal, 1. oktobril 1894.

Eesti Postimees.

31. aastakäik.

Ilmub kord nädalis, ja nimelt laupäewa hommikul.

Kuulutuste wastuwõtmine kuni reede hom. kell 11-ni.

Toimetaja lõunetunnid lehe kontoris K. Buschi raamatukaupluses Harju uulitsal e. l. kell 11—12 ja p. l. kell 7—8.

Adress lihl- ja rahakirjadele: Въ редакцію газеты «Эстэ Постимесъ», Ревель — „Eesti Postimehe" toimetusele Tallinnas.

Tellimisi ja kuulutusi wõtowad wastu:

Tallinnas: Busch, Laurmann, Th. Jakobson, Kluge & Ströhm, Wassermann, Schlisty, Kosso, Nipharbi, Melldorf ja raudtee-wabrikus sadulsepp Schem; **Paides**: A. Seidelberg; **Rakweres**: E. Kuhs ja wennafsed Ernad; **Jõhwis**: Hahn ning raamatukauplejа Tika; **Narwas**: Grigorjew'i, Jakoby ja Treifeldt'i raamatukauplused ning kaupmehed Schönberg ja Wacker, raamatukaupm. M. ja R. Pfeder ning **Kreenholmis** Kausmann; **Haapsalus**: P. Kimberg; **Jurjewis**: H. Laakmann, Vares, Schmidt ja Müllifer ning kõrtsipõll raamatukaupleja J. Mäesepp; **Wõrus**: W. v. Gaffron ja J. Bitkrose; **Miljandis**: E. J. Karow, Rennit ja Krokt ning Winter W. E. P. selfsi majas; **Pärnus**: Treufeldt, Nähring ja Koforowsky; **Walgas**: Rudolff ja P. Grünfeldt; **Kurejaares**: Theod. Lange; **Peterburis**: J. E. Seelandt (Офицерская 54) ja K. Lropas (Невскій просп. 80); **Maal** toimetawad tellimisi kirikuõpetajad, õõtsid, koolmeistrid ja wallakirjutajad, pääle selle aga wõrel: **Hageris**: J. Luiswerk; **Raplas**: J. Maksim; **Amblas**: proua A. Kalpus; **Kalkes**: K. Luuk; **Koerus**: Fr. Rautsa; **Lihulas**: kaupmees Büttner; **Otepää Nuustakul**: E. Reiman; **Kursis**: Blumfeldt; **Rõuges**: Wielrose raamatukauplus; **Suure-Jaanis**: kaupmees Hakkaja; **Põlisamaal**: Leibbergi ja Fürmann'i raamatukauplused; **Pikkijõwerres**: J. Papp; **Wändras**: kaupmees Tammebaum; **Jaagupis**: kaupmees J. Kuusk; **Torts**: A. Martson; **Sindis**: J. Wibermann; **Kilingi-Nõmmes**: J. Reimann'i raamatukauplus; **Keinas**: Kimberg ning igal suuremal laadal Tallinna raamatukaupmees G. Pihlakas.

„Eesti Postimees" maksab

ühes iganädalise lisalehega:

Tallinnast ije ära wiies wõi kihelkonna-postiga aastas 2 rbl. 50 kop., ½ aastas 1 rbl. 25 kop., kroonupostiga läkitades: aastas 3 rbl., ½ aastas 1 rbl. 60 kop

Üksiku numbri hind 6 kop.

Kuulutuste petit-rida maksab 5 kop.

Halliste Põllumeeste-Seltsi koosolek 4. septembril 1894 a. Oisu mõisas.

President hra A. von Sievers kutsus seltsi eesnimetatud päewal enese juurde kokku, kus ta oma suure wiljapuhastamise hoone ilusate kaskede ja lampidega oli ehtida laskmud ja isiteed ja tooli sisse seadnud, nõnda et see nagu suur kirik wälja nägi.

Kui eestseisuse-liikmed kell 2 presidendi herra juures lõunat olywad söönud, siis miudi kogusaali, kus president koosolijaid lahkelt teretas ja tänas, et nad nii rohkel arwul tema kutsumist wastu wõtnud, ja soowis, et nad nõnda hääd oleksiwad ja tema põllutöö ja majapidamise korda näha wõtaksiwad, mida koosolijad rõõmuga tõttsiwad.

Kõige esiti näitati kõige uuemat kiilwi- (Drill-) masinat, ja seletati selle kasu ja prunkimisi. Siis oliwad sääl weel mitmesugused tõõmasinad ja riistad, aga iseäranis üks wäike ja kerge kartuhwli wõtmise ja mullast puhastamise masin tähelepanemise wäärt, mida igamees kergesti järele wõib teha.

Siis mindi kõrre- ja nukkiorase-põllule, kus uue kiilwimasina kõhwi näidati, kus seemneterad kõik reas üksikult kaswasiwad.

Siis waadati linad järele, mis kõrre pääl istusiwad, kus juures president mõnesugused tähtsad küsimised koosolijatele ette pani, mis ka õieti tähtsalt wastati.

Selle järele näitas ta ühte suurt kapsaeda, kus 3—4 jala kõrgused kapsad sees kaswasiwad, mille lehed, wärskelt sõõbetud, piimakehadele wäga hääd olla. Kõige kenam oli see, et need kapsad ka talwel edasi kaswawad, kui nende ladwad aga linnest wälja ulatawad.

Siis näidati wäga ilusaid ja kallist tõugu lehmi ja pulliside, mille seas üks Daanimaalt toodud pull iseäranis tähtsas oli.

Selle järele näitas president, kuda turblad masinaga puruks juhwatakse ja seda mulda elajatele sõnnikusse laotatakse, mis sellepärast wäga tähtjas on, et ta sõnniku sees wirtsa kinni pidawat, mille sees kõige suurem põllurammu on.

Selle järele näitas ta üht talwewiki-põdu. Neid wiktisid (kurehernei) wõib kewadel, suwel ja sügisel Jaani-rukistega ühtlasi maha kühwata, nad ei kao talwel mitte ära ja wõiwad suwel wärskelt elajatele sõõbetud saada.

Pääle selle näitas ta hästi sisse seatud linaligusid, kunstlikku hõõmamaa kasumist ja iseärasisi rohtusid ja taimesid, nagu Nay-rohtu ja Sachalini taiart (Polygonom Sachaliensis) ja seletas nende kasu ja kahju. — Wiimaks wiis ta kõik koosolijad oma elumaja taha kõrge balkoni pääle, kust wäga ilus pargi, jõe ja järwe pääle waadata oli, kus imekspannes näha wõis, mida hool ja kunstmeel kõik korda wõib saata. Säält wiis ta kõik koosolijad oma majast läbi suure trepi pääle maja ette wälja ja säält koosoleku-ruumi tagasi, kus kõikidele kehatarastust anti, kuna eestseisuse liikmed ja wõõrad majaperemehe juurde kohwikanale kutsuti.

Siis hakkas jälle istumine ja wõeti kõige esite 29 uut seltsiliiget wastu. Nende seas 20 peremeest, 2 perenaist, 2 Dr. med., 1 mõisa rentnik, 1 aktsisiametnik, 2 mõisa walitsejat, 1 mõisa ametnik ja 1 talupoiss.

Et meie põhjuskirjas § 7 ainult Halliste kihelkonna liigetel õeldi õigus olewat, meie seltsi-liikmeteks saada, siis sai mitme teiste kihelkondade peremeeste palwe pääle ministri herra käest luba paluud, ka teiste kihelkondade liikmeid meie seltsi liikmeteks wastu wõtta. Nüüd on see ministri herra luba 16. augustist s. a. № 4687 wälja tulnud, et kõik ümberkaudsete kihelkondade inimesed ka meie seltsiliikmeks wõiwad saada.

Selle järele tuli kõigi asjade läbirääkimine ja seletamine, mis wäljas oliwad waadatud ja näitud. Kõige pikemat ja elawamat läbirääkimist sünnitas lina tegemine ja karjakaswatamine.

Linaligude keelu pärast rääkis president, et kuberner olla käskinud ühte kommissioni asutada, kes seda wälja peab arwama, mõisugused weed linaleotamise tarwis keelmata peaksiwad olema, ja siis seda temale ette panna. President soowis, et selts oma arwamist selle üle awaldaks.

Seltsi poolest arwati, et, nii kui seltsi kirjutaja J. Jung seda minewakordsel koosolekul ette pannud, kõik wäikesed weed ja ojakesed, kuhu taluniikude talude ostmise juures linaleod on müüdud ja antud, linaleotamisele pridi peaksiwad olema, kuna suured jõed ja järwed puhtaks wõitsiwad jääda. Presidendi herra oli ka täiesti selles nõus. Hra Werncke ütles, et kui wäikse wee sees linaleotamise juures ka mõni kalapoeg otsa peaks saama, see ei tähendada linaleotamise kasu wastu mitte midagi. Kalad wõiwad sääl suuremate wete sisse taganeda, mis puhtaks jääwad.

Siis rääkis president elajate kaswatamisest ja soowis, et taluperemehed hääd tõugu puhast werd wasikaid, nimelt lehmi, üles kaswataks, mida mõisnikud, kellel piimatalitused on, nende käest jälle hää hinna eest ära ostaks. Sest lihalooma eest et saawat laigi seda hinda, mis piimalooma eest maksetawat. — Sellest kõnelesiwad weel Peeter Rebane, hra Werncke ja paron Stackelberg.

Selle tarwis andis seltsi wõõras hra Zastrow juhatust. Tema olla ühe mõisnikuga kauba teinud, et ta tema käest hääd sugu lehmwasikaid kaswatada wõtab, mis kolm nädalit wanad on. Nende eest maksab ta 9 kop. naelast, kaswatab neid 2½ aastat ja lased neid siis nõisguse pulliga ära sugutada, kuda wasika müüja seda juhatab. Siis ostab wasika müüja sellesama looma jälle ära ja maksab temale jälle 9 kop. naelast. Kui wasikas kuni 80 naela laaluks, siis maksaks see 7 rubla 20 kop.; aga kui teda 2½ aastat kaswatatakse, siis laaluks ta 750 — 800 naela, mille järele loom kuni 72 rubla maksma tuleks. Ta soowis, et peremehed Õisu herra ehk Wana-Karisse herra käest hääd sugu wasikaid wõtaks ja neid nõisguse kaubaga üles kaswataks. Siis saaks wasikate müüjad warsti täiskaswanud piimaloomasid ja kaswataja hää hinna.

Kõne wõeti seltsi poolt tänuga wastu.

Selle järele soowis president, et iga peremees oma külwi seemnemasinaga ära puhastaks. Tartu ühitusel olnud nõisguseid masinaid, mida üks inimene wõiba ümber ojada ja see forteriwat ka hääd terad ise paika ja halwad ije paika. Tulla järele tehtult 40 rubla maksma. Tartus maksawat nõisugune masin 60 rubla.

President teatas, et raudtee-jaam ikka Laatre jaama juurde jääda, sest kroonu ajawat, wasturääkijatest peremeestest küsimata, raudtee säält läbi.

Selle järele pidas seltsi kirjatoimetaja J. Jung kõne, kudas jõitmaa haridus, maa ja majapidamine rahwa pritskatkmisest saadik 1819 aastal kuni siinajani nõnda edasi on läinud, et meie rahwast praegu kõige paremate Europa haritud rahwaste kõrwale wõib panna, sest et meil hää maapidamise, see on talude süsteem on, ja et mõisnikud ja kirikuõpetajad meie waimuharidust on juhtinud ja edasi aidanud. (Waata ka Wenelase Prosorowi tunnistus Eesti Postimehes № 33, 1894).

Selle kõrwal näitas ta, kuda meie Wene naabrid pärisorja põlwe sisse olywad langenud, kuda nad sellest lahti päästetud ja kuda nende käsi sellest saadik maa ja majapidamises ja waimuharidusses on käinud. Waata „Russkaja Shisni" kiri „Wene ja Eesti talupoeg.")

Selle pääle lõpetas president koosoleku ja tänas koosolijaid rohke osawõtmise eest.

Pärast lõppu tänas abipresident hra Kaerik presidendi herrad lahke wastuwõtmise eest ja laskis teda kõrgesti elada, mille pääle kõik selts püsti tõustes lausis: Ta elagu! ja tuhatkord ta elagu!

Herra president kutsus weel eestseisuse liikmed ja wõõrad toredale õhtusõögile, kus lahke juttuajamine kuni poole öini kestis. Õisu on üks kõige paremateest majapidamise mõisatest, kus põllumees õppida wõib, mis teadus ja hool kõik põllutöö ja majapidamise tarwis on muretseda wõinud. Aun kõrgeauulisele majaperemehele!

Hallistes 8. septembril 1894.

Seltsi nimel: J. Jung, kirjatoimetaja.

Politika ringwaatus ja wäljamaa sõnumid.

Sõjasõnumid.

Mis saawad **Hiina-Jaapani sõja tagajärjed** olema? See küsimus seisab nii mõnelgi keele pääl, kes politika elust osa wõtab ja politikamehed omalt poolt püüawad teda seletada, nii hästi kui see läheb. Kuulus Inglise maadeteadlane A. R. Colquhoun, kes hommiku-Asiat tublisti tunneb, on hiljuti oma arwamisi praeguse sõja tagajärgede kohta awaldanud. Tema ütleb: „Mis Hiina asjasse puutub, siis wõib sääl küll kõige wähem prohwet olla. Hiinas sünnib sagedasti seda, mida sugugi oodata ei tea. Sellegi pärast wõiwad aga praeguse sõja tagajärjed kaugemale ulatada, kui keegi aimatagi wõib. Inglisemaa saab sõda elu ja surma pääle algama, enne kui ta Wene mõju Waikseemere rannal lased makswaks saada... Ühte asja aga, mis sõjasse puutub, ei tohi silmast jätta, kestku waenused nüüd kaua ehk saagu pea rahu tehtud: nimelt määratu suur rahwamäss Hiinas, mille mõjul praegune walitsew Mandshu keisri perekond tõenäoline troonilt tõugatud saaks. Mandshu keisri perekond on muidugi wõõras Hiina troonil. Siis saaks aga maa rääkimata jõgedusesse langema. See ei ole mitte wõimata. Pääwalitsusel ei ole wõimu, isamaa-armastust ei tunne Hiinlased mitte ja ametnikud lasewad ennast koledasti petta. Wõimalik, et Pekingi ehk Mukdeni sissewõtmine üleüldisele mässule märki annab, mis keisri troonilt tõukaks. Mandshusid on Hiinas ainult käpu käis ja nad ei ole isegi mitte kõrgemasse riigiametitesse tõueta jaksanud, sest et sarnaste ametite juures ikka eksamid makswad on, mille Hiinlased alati wõitjaks jäawad. Kui suur fäärmine algab, siis langeb praegune keiser oma perekonnaga iseenesest troonilt. — Kas Hiina mõisti elusfäärkamine kodusse ehk wõõra walitsuse all wõimalik on, on raske otsustada. Seni on Hiina tulewik ainult ühe mehe, Li-Hung-Tschani, kões seisnud, nüüd on see juba wanaks jäänud."

Nii Colquhouni arwamine. Üsna õige, et Li-Hung-Tschan wanaks on jäänud. Ta keha- ja waimujõud on nõrkenud ja ka mõju wähenenud, ühe sõnaga üteldud — ta on langenud. Tema wastased on wiimasel ajal kõikjuguseid abinõusid tarwitanud, et teda kukutada, ja need abinõud on ka mõjunud. Li-Hung-Tschaniga ühes kaotawad ka keiser ja selle ema oma mõju; nende asemele astub kõige wanem ja karbetawam Li-Hung-Tschani ja praegune walitsuse perekonna wastane, prints Kung, kes kaua aega wangistuses elas. Nüüd aga, kus keisri palees Li-Hung-Tschani wastaliste püüdmised korda on läinud ja wägew asehuningas kukutatud, on prints Kung tagasi kutsutud ja ülem walitsus tema kätte antud. Arwatakse, et Kungi püüdmine on, praegusi keisrit troonilt ära teimetada ja oma poega tema asemele seada, kelle nimel tema siis Jaapaniga rahu teeks. Li-Hung-Tschani asemel on maa- ja merewäe ülemaks kõstanejaks kindral Lung-Tsing nimetatud. Li-Hung-Tschan on Tiintsinist ära läinud ja Phao-Ting-Foosje elama asunud. Prints Kung on ähwardanud Li-Hung-Tschani isamaa äraandmise pärast sõjakohtu alla anda, aga kas ta seda ähwardust täita julgeb, on wäga küsitaw. Nii suur on kartus senise asekuninga eest, et kõik tema sõjawägi üheft ära on läinud ja siuna tänna kindluste kaitseks saadetud. „Araanbja" on jeega leitud.

Aga mis põhjusel antakse siis Li-Hung-Tschanile süüks, et ta isamaad ära andnud? Jaapani sõjapõlaanide kohta räägitakse nimelt, et temal nõuu olla, kui sõjaõnn tema kätte jääb, Hiinat kolmeks iseäralisels kuningriigiks lahutada, keda Hiina walitsejad walitsema seataks. Hiina lahutamine sünniks sel kombel, et Jaapan Europa riikide walitsused konwerentsile kokku kutsuks, kus siis „kuub enda wahel jaotatud" saaks. Üheks kuningaks olla Li-Hung-Tschan wälja walitud, kes ise Jaapani pealni tunda. Waat' siin see

Jutukuba.

Wandemeeste kohtu all. 14

Roman Peterburi elust. A. Sokolow'i järele wabali E. Bornhöhe.

„Seda usun ma tõenäoline ja annustan Teie põhjusi, würst; paraku wean ma aga ka seda uskuma, et Teie sõnad kentsakal, otse hirmsal wiisil Nikolai pääle on mõjunud."

„Nii palju kui mina mäletan, kostis Nikolai Petrowitsh selle pääle, et tal midagi selle wastu üteida ei ole."

„Tõsi küll, sel silmapilgul ei wõinud tal ka midagi selle wastu olla. Ta ei teadnud weel midagi neist põhjustest, mis Teid sundisiwad, kihlaste awalikku kuulutamisi edasi lükkama. Üles nädala pärast hakkasiwad need põhjused selgima. Teie, würst, soowisite teda, kui tundmata ja suure nimeta noortmeest, kõrgema seltsiga tutwustada ja igal pool wastuwõetawaks teha, enne kui teda oma wäimeheks seletasite . . . Minul ei ole muidugi selle wastu midagi üteida, ma oleksin Teie asemel otse niisama teinud, aga mõtelge, würst, misjugusel ajal meie elame! Kõik see mueaegne jampsimine wabadusest ning ühesjugustest õigustest on kui kaik meie nooreso küüge hakanud. Teie saate niisiis aru, würst, kus Nikolai kurwastuse-hallikas on. Tema on ju ni õrna tundmusega, nii õrna tundmusega!"

„Ah, mon Dieu!" pomises würst kohmetult.

„Nikolai märkas, et Teie, würst, ennast tema pärast kõrge seltskonna ees otsekui wabandada tahksite, et temal kuulsat nime ega tiitelt ei ole — ma räägin seda muidugi meie nooreso nimel; minul enesel ei ole nende naerunääriliste mõtetega suurte nimede ja tiitlite kohta midagi tegemist."

„Ma kahetsen wäga, Maria Nikolajewna, et Nikolai kohta ilma õige taktita olen olnud," ütles würst pehmelt. „Tema saab mulle wististi andeks andma, sest ma ei teinud seda ju mitte paha nõuuga, waid selle wananenud mõttewiisi sunnil, mille sees mina ise üles olen kaswanud ja wanaks saanud."

„Ja mina kõnelen sest asjast kui waene ema, kelle silma ees hirmutaw mundatus tema poja noore elugu sünnib."

„Ma sõidan ise Nikolai Petrowitshi juurde ja seletan talle kõik ära, küll ta siis tõigist aru saab ja mind wabandab."

„Oh ei, würst, sarnast seletust ja, nõnda üteldes, andeksparumist ei saa Nikolai oma armsa Barbara isa suust iialgi kannatama."

„Ütelge, mis pean ma siis tegema? Ma ei wõi ka ometigi mitte kannatada, et inimene minu pärast walu kannab, mis koguni tema terwist rikub?"

Kindralproua surus tugewasti würsti kätt ja hakkas korraga nutma.

See nutt pani terwe maja liikuma. Printsess langes tulewase ämma ette põlwili ja hakkas tema käsa musutama.

Würstinna raputas Maria Nikolajewnad. Würst istus kui nõelaotste pääl. Nutt kõstis umbes wiis minutit. Siis õhkas kindralproua sügawasti ja tegi silmad lahti.

Tema esimene tegu oli printsessi „inglise" nimetada ja würstinna kätt osawõtmise eest surudа.

„Barbara, mu inglike," algas ta uuesti juttu, „mis Teie üteksite, kui Nikolai Teie käest wäikest ohwrit nõuaks?"

Printsess jäi kuulama.

„Kui ta üteleks: Barbara! Jätke kõik talwine lõbu päälinnas maha ja sõitke minuga maale mõisa pääle!"

„Ma sõidaksin hää meelega."

„Ja Teie, würstinna?"

„Mina sõidaksin muidugi tütrega koos," wastas würstinna, kes kindralproua nõuust sugugi aru ei saanud.

„Ja Teie, würst?"

„Ka minul ei ole mitte just waja Peterburisse jääda."

„Ma teadsin ette, et Teie juurest tõsist osawõtmist saan leidma. Minu nõun on nüüd, et meie kõik ühes koos mõisa sõidame ja pulmad sääl ilma suure kõla ja toredusteta ära pühitseme. Nikolai sõidab säält noorikuga otsekohe wäljamaale nite koha pääle ja tuleb alles mõne aja pärast Peterburisse tagasi, kui temale siin hääd kohta riigiteenistuses peaks leitama. Ainult sel wiisil wõib minu waene poeg oma südametarahu ning enese austamist jälle leida."

Würstlik paar oli selle eitepanekuga nõuus ja tegi otsuseks, et kahe nädala pärast maale pidi sõidetama. Kindralproua seletas, et tema kaks päewa pärast würstliku perekonna ärareisimist, Nikolai aga kolm päewa enne seda saab maale sõitma.

Nõõmsa näoga lendas kindralproua oma elukorteri uksest sisse, kus Nikolai temale hapu näoga wastu tuli.

„Mis sul wiga?"

„Mina olen isaks saanud!" kostis Nikolai meeleärahaitmisega.

„Waat' sulle pirakas! . . . Aga sest pole wiga, seda rutemalt jõuame sihile."

Kindralproua kutsus poja oma elukambrisse ja jutustas temale kõik, mida ta würstliku perekonnaga oli rääkinud.

Kui Nikolai teisel päewal würstliku perekonda kokkuleppimise eest tänama läks, surus würst sügawa tänutundmusega tema kätt ja ütles:

„Andke andeks! Jumal teab, et minul mingisugust paha mõtet ei olnud."

Nikolai andis würstile kõik patud andeks.

„Noh, siis oleme leppinud," ütles würst. „Nüüd pean ma aga paraku üheft asjast juttu tegema, mis jälle wäga kergesti Teie hella auutundmust wõiks ärritada."

Nikolai tundis kahwatades, et ta südamuskipitama hakkas.

„Noh, waadake, Nikolai Petrowitsh, Teie kahwatate juba palja mõtte juures, et mina kudagi wiist Teid wõiksin pahandada!"

„Ma palun siisgi asja seletada."

„Waadake," algas würst Nikolai kuuenõõbist kinni hakates, „mina olen wiimne mehesugu wõsu, kes Strokassimowite wana, kuulsa sugukonna nime ja tiitelt kannab. Ma ei soowiks mitte, et see nimi pärast minu surma t iesti kustuks, selle pärast küsin ma Teie käest, kas Teie perekondlik uhkus seda lubab, et Teie pärast minu surma mu nime omale pärandate wõi wähemalt oma nime juurde lisate?"

(Pooleli).

Suur mõrtsuka-protsess Riias. 3

Waheajal oli ka Karl Oschin ja Jahn Leepa kinni wõetud, kes ühte kuldnuri müütanud, mis Behrens'i omandusest tunnistatud. Warastatud asjade müüjad, ka wastamalt juba politseile tuntud olnud, tulnud jällegi Wilentschiti ja Juut Gerberi hoolel ilmsiks, sest Gerber ostnud niihästi nuri kui ka keti Oschini käest ära, mille järele Oschin kohe wangi pandud. Kohtu ees seletasiwad ennast mõlemad süütaks. Anna Andersohn, kelle juures Oschin elanud, tahta neid waenu pärast hukatusesse saata. Oschin tõendanud, et Leepa warastatud asjad Anna Andersohnile toonud, kes omalt poolt teda, Oschinit, neude müümise juures palunud abiks olla. Selle palwe pääle olla tema Gerberi sinna toonud ning sellele müünud Anna Andersohn warastatud asjad ära. — Arwamises, et mõrtsukatõõst üks inimene osa on wõtnud, kes Bahnuse ümbrust ja olu tunneb, hakanud kohus Dikle talus elawat Peeter Lauschet üle kuulama. Lausche oli kohtule kui kõm ja waras juba tuttaw, sest et ta talumees K. Lindelt 16,000 rubla wäärtpaberites ära warastanud ja sellest warguseest ringkonna-kohtus wastust pidanud andma. Politsei uurimistel tulnud awalikuks, et Lausche wäga halwa nime all seisnud, kuna tal ühte lugu kelmidega ja hõbusewarastega läbikäimist ja tegemist olnud. Juba 15. augustiõhtul ilmunud Lausche kolme wõõra mehe seltsis Bahnusest 9 wersta kaugel seisewasse Loobergi kõrtsi. Wõõrad mehed olnud kõrtsipidajale Kallningile tundmata. Kõrtsis püüdnud kõik neli ennast niiwiisi näidata, nagu ei tunneks üks ühte ega teine teist, aga wäljas ajanud nad, nagu kõrtsmik nägema trehwanud, kaua aega wäga sõbrakkult juttu. Kõrtsis ostnud Lausche ainult mõne pudeli õlut. Teisel päewal wiibinud Peter Lausche ühe wõõra mehega Piddeli kõrtsus ja joonud sellega, kuna kõrtsmik Kerp juures olnud, wiina ja õlut kokku. Mõlemad kõrtsmikud seletanud pärast, et see wõõras Jahn Lepa olnud, kes ka Lausche juurest ühes kõõnis peitus olles üles leitud. Kõrtsmik Kallningile õõnelenud Lausche wennapoeg pääälegi, et onu Peeter 17. augustil kodunt ära läinud ja 18. augustil weel kojn ei ole tulnud. Kaks päewa pärast mõrtsukatõõd juhtunud Peter Lausche kõrtsmik Kallningile wastu minema ja küsinud, wiimaselt, kas see tõsi on, et Behrens ära tapetud olla. Et see hirmusõnum juba ligidal ja kaugel kõikidele tuttaw olnud, imestanud Kalning selle küsimuse üle ja teinud selle kohta Lausche wastu tähenduse. Lausche wastanud selle pääle, ta lahtinud ainult teada, kas jutt tõesti tõsi on, mida ta waremalt kuulnud.

Nii süüdistuse-kirja tähtsamad punktid. Et keegi kaebtuseaalustest ennast süüdlaseks ei tunnistanud, sellepärast kuulati tunnistajad üle, kelle seletusi meie aga rumu pauduse pärast mitte awaldada ei wõi. Peeter Sakis'e ja Juhan Leepa kohta tehti nende hirmus weretõõ selgeks, kuna aga teised selgete tunnistuse paudusel lahti mõisteti. Walther von Sivers'i tunnistuse järele on põhjus, mispärast rõõvlid rahakapi uft pole lahti saanud, nende endi hooletusel tulnud. Nüüd pärast, kus nad seda teada saiwad, pidi see neid muidugi wihastama, aga mis sinna enam parata; wäikene asi ajas kawalasti kokku seatud kurjatõõ plaani läätsa luhta, sest sack, mis mõrtsukad saiwad, oli wäikene. Sivers seletanud kohtule, et Behrens'i rahakapii kaks lukku olnud, üks ülewal, teine all. Ülemine luk olnud aga rikkis ja pole enam lahti läinud, kui ta kinni keeratud, sellepärast pidanud Behrens rahakapi ainult ühe lukuga ja nimelt alumisega, kinni. Kurjategijad keeratsiwad wististi alumise luku enne lahti ja hakkasiwad ülemist lukku lahti keerama, ilma et katsunud eleks, et luk juba lahtiläinud oli. Et wõti lahti ei keeranud, sellepärast katsusiwad nad arwatawasti lukku wastuukka keeramisega lahti saada, mille läbi nad aga ta jäädawasti kinni käänasiwad.

Dr. Abutkowi seletuste järele olnud piinamised, mille läbi nad Behrens'id tunnistamisele tahtnud sundida, nii rasked ja õelad, nagu neid waewalt wälja mõtelda sundab. Juba wigastused, mis piinamise läbi wanarangale tehtud, olnud nii rasked, et need temale tingimata surma oleks toonud, kui kurjategijad ta mitte ära kägistanud peleks.

Kõik kaebtusealused, Sakis'est pääle kuni Libe Eudan'ni, oliwad waremalt juba mitmele korrale läristatud. Kui tu-

konks ongi, mis Li-Hung-Tschani wõimu murbis, aga kas õigusega, selle kohta ei teo keegi tõenbust tuua.

Selminwatest seletustest on näha, et Hiinas mässu kardetakse. Ja see kartus on ka põhjendatud, sest juba ongi mitmes paigas mässutuli lõkkele lõõnud. Igalt poolt põgenewad Europlased ära, sest Hiinlaste wiha nende wastu on suur ja Hiina kohtud ei suuda wäljamaa alamaid kaitsta. „Taewase riigi" sõjawägi on otse kui „põrgusulastest" kokku seatud, keda üksgi seadus ei takista kurja tegemast, röövimast, tapmast, kes midagi ei karda ega millestgi ei hooli. Hiina sõjawäe-walitsus on kõige suremas hädas: ei ole tal soldatitele riideid, sõjariistu ega õiget toitu anda. Ei ole siis ka suguugi ime, kui pahandused tõusta ähwardawad ja Hiina ise enesele surma-hoobi rindu anaab. Nüüd wõiwad „taewase riigi" kodanikud näha, mis nende kiidetud „haridus" suudab.

Kuda läheb aga Jaapani ettewõttega lugu edasi? Sõjawäljalt ei ole seni unemaid sõnumid tulnud, mis näitaks, kuhu poole Jaapan oma püüdmistega tõttab. Korea sõjawäega, mis tal nüüd juba üle Hiina raja on astunud, ei saa ta wististi mitte Pekingi poole edasi tõttama, sest et tee liiga kõwer ja pikk oleks. Ainuke asi, mis ta selle sõjawäega weel enne talwet teha wõiks, oleks Mukteni linna ärawõtmine.

Teiselt poolt aga on selle nädali jooksul tähtsaid sõnumid uudata. Kui Jaapan sõda sensikel wõisil ja endise õunega edasi peab, siis on uudata, et tähtjas Tientsin, Pekingi kaitsemüür, selle nädali sees Jaapani teise sõjawäe kätte langeb. Et Pekingit kaitsta, korjab Hiina kõik oma sõjawäe kokku, mis aga igatses saadawal on, et wõidurikkale Jaapanile wastu astuda. Aga kas see kõik aitab, on küsitaw, sest kokku kutsutud mehed on enam röövli sarnased kui soldatid. Põnewusega peab ootama jäämu, mis tulewik säält poolt uudist toob.

Kui suur isamaa-meelsus Jaapanlaste seas walitseb, näitab jällegi see lugu, et rahwas walitsusele suure rahaabi sõjapidamise otstarbeks on andnud. Tokio mõisnikkude-pank on 4,278,264 marka walitsusele linkinud ja pääle selle 40,800,000 marka ilma intressita laenuks andnud. Pääle selle on 36,000,000 marka walitsusele annetatud, mis sõnukamad Jaapanlased oma kesken kokku pannud. Würst Mori poolt üksi on 600,000 marka ja kaupmeeste Swasani ja Mitsui poolt 480,000 marka kingitud, mis eelminewale summale juurde on arwatud. Jaapani krahw Kochi on oma kulul laewastiku nõndanimetatud „Kaaprik", asutanud, kes Hiina rannalaewasid peab ära wõtma.

Li-Hung-Tschani sõjawäest on 2000 meest Jaapani alla heitnud, sest et nad oma palka pole Hiina käest kätte saanud.

Mõtmed Jaapani sõjalaewad sõidawad Arthuri sadama ees, ja takistawad Hiina laewade wäljaminemist.

Saksamaal sünnitas möödaläinud nädalil ülem-tulewärgi-kooli õpilaste wangiwõtmine suurt erutust ja tähelepanemist. Enam kui 180 unterohwitseri, kes walitsusele wastu hakanud, pandi wangi. Kõneldi, et tähendatud kooli õpilaste seas anarhistlised püüdmised juurt wõtnud ja et wastuhakkamise ajal hüüdnud: „Elagu anarhismus!" Kasarmude läbiotsimisel leitud anarhistlisi kirjasid õpilaste juurest. Walitsuse poolest tehtakse need sõnumid tühjaks. Wastuhakkamine wanemate unterohwitserite seas tõusnud selle pärast, et neid pole lastud nii wabalt elada, kui nad tahtnud. Nad heitnud niisamati seltskondadesse kokku, nagu ülõpilased ja pidanud „kommerssisid". Kui kooliwalitsus seda keelama hakanud, tõusnud wastuhakkamine ja ärritus, mis wiimaks nii suureks läinud, et hulgad tülitsejad wangi pandud. Anarhismusest ega sotsialismusest ei olla juttugi.

Prantsusemaale teeb Madagaskar suurt pääwalu ja meelepaha. Ministrite-nõunikogu on sõdlsete tülide pärast juba koos olnud ja nähtawasti tahab Prantslane Madagaskari elanikkudele kurjaga sõnakuulmist õpetada. Kord liikusiwad juba jutud, et Prantsusemaa Madagaskari ranna ja sadamad sõjaseaduse alla pannud, kuid wälimiste asjade minister tunnistas nad wõltsiks. Mis ministrite nõunikogu hääks arwanud teha, seda ei tea weel mitte. Arwati, et Prantsuse- ja Inglisemaa wahel põnewus tõusnud, sest et mõlemate walitsuste ministrid ühel ajal kokku kutsuti, kuid ka see arwamine ei olnud õige, nagu seda alamal pea näha saame.

Prantsuse troonihaldajal Orleans'i hertsogil on tahtmine, ennast „tuhalabida walitsuse" alla anda. Kodukanaks olla ta oma suguluse ja endise mõrsja Marguerite, Chartre hertsogi tütre, wälja walinud.

Ferrata, paawsti saadik Parisis, on ametipuhkusele jälle Parisi tagasi reisinud. Ferratal on mõtmed paawsti kirjad taskus olnud, millega „pühа-isa" näidata tahab, et ta Prantsuse praeguse walitsusega rahul on. Muu seas on paawst Ferratale ülesandeks teinud, Prantsuse praegusele presidendile, Casimir Perierile, Watikani lugupidamist awaldada.

Lõuna-Prantsusemaal elawatel Hispaanlastel on meel walitsuse pääle õige paha, sest et walitsus neile ära keelanud „härjawõitlusid" pidada. Nad on ühe saatkonna päämõtstri Dupuy juurde läkitanud, et selle keelu tagasiwõtmist palutda, kuid minister pole saatkonna palwet kuulda wõtnud ja nii peawad Hispaanlased oma härjawõitlused pidamata jätma.

Inglisemaal walitseb praegu suur ärritus ja erutus. Ministrite-nõunikogu kutsuti üle pää kaela kokku, mis seltsest tunnistust andis, et kiire asi päewakorral seisis. Esiotsa arwati, et kokkutulek Prantsusemaa pärast Madagaskari asjus sünnib, kuid pärast tuli ilmsiks, et Hiina-Jaapani sõda ja Wenemaa nõunipidamisteks põhjust andis. Ikka rohkem selgub, et Hiinas asjad tagasipidi lähewad ja sõõl suur muutus ees seisab. Kui see muutus tuleb, siis tahab Inglisemaa ju, nagu eespool tähendatud, elu ja surma pääle wõidelda, enne kui ta Wenemaa mõju laseb Aasia hommikurannal wõimsaks saada. Sest kui Wenemaa Hiinas wõimuneheks saab, siis kaswab Inglise India keisririigi hädaoht, luna kuri waenlane, kes Pamiris tõgemale tikub, siis ka teiseit kandist kardetawaks wõiks saada, see'p see asi ongi, mis „Hiina-Jaapani sõja tagajärjed hädaohtlikumaks wõib teha, kui seda keegi aimata suudab". Hiina-Jaapani sõda wõiks Wene-Inglise sõjale põhja panna. Sellepärast ka Inglise sõjalaewad nii hoolega Wene sõjalaewastiku ümber Korea ja Hiina wetes piilnwatgi, et Wene admiral neid tuleandmise ähwardusega eemale peab peletama, nagu minewase lehe telegrammis Washingtoni all teatatud. Inglane näeb, et Wene laewastik oma teekondasid järele luurata ei lase, mis Inglase pääsõõw on, ja sellepärast pidi ta aru pidama, mis tegema hakata. Niisama halb on üks kui teine tee.

Leedsist tulnud teate järele on, kui Jorki hertsog oma abikaasaga linna sõitnud, üks nõdrameelne hertsogi tõlla juurde tormanud ja kiskunud tõllaukse lahti. Hullumeelse tõllasse tungimist on parajal ajal weel takistada saadud.

Türgimaal on Saksa saatkonnas pahandused olnud, mille tagajärgedel Türklaste seas Saksa walitsuse pääle ühelt poolt ja Sakslaste wastu üleüldse pahameel walitsema on hakanud. Saatkonna liige paron Testa saanud sellepärast Hobe pasha pääle kadedaks, et see sultani ees suure aun sees seisnud ja hakanud teda saadiku würst Radolini ees tagasiseja teetama ja laimama, mis wiimaks ka nõipalju mõjunud, et Hobe pasha Berlini tagasi kutsutud, kuigi ta süüta olnud. Hobe pasha ise on sultanile enne kõik ära õõnelenud, mis põhjusel ta tagasi kutsutud, ning sultan on talle selle pääle mõista andnud, et ta igal ajal Türgimaole tagasi wõib tulla, kus talle aun ja õõrged kehad lahti seisawad. Nii kaugele ja õõrgele õõgi tungib alatu kadedus ja kuri keel.

Konstantinopolis on kolera mässama hakanud. Kardetakse wäga, et kuri Aasia külaline sääst rohket loikust leiab, sest puhtuse ja terwisehoiu ebinõunde poolest jääb isegi Konstantinopolis palju soowida üle.

Brasilias Rio-Grande maakonnas on jälle mitmes kohas mäss Brasilia praeguse walitsuse wastu tõusnud. Piiriäärsetes kohtades elawad inimesed on mässulistele kiiba heitnud. Walitsuse sõjawägi ei suuda mässulistele midagi teha.

Omalt maalt.

* **Tallinna** „Lootuse" seltsis oli minewal pühapäewal aastapidu, mis wäga õõtsal ja armsal wiisil möödа saadeti. Tallinna Wene ajaleht „Рев. Нав." loob oma 216. numbris selle üle järgmise kirjelduse: „Pühapäewal, 25. sept. pühitses Eesti selts „Lootus" oma 17-aastast ajutuse-päewa pidupõõnaga ja tantsu-õhtuga.

Kell 6 õhtul kogus seltsi suures saalis Gonsiori uulitsal rohkearwuline rahwahulk kokku, neist peaagu pooled naesterahwad, pooled mehed. Pikkude laudade ümber wõtsiwad enam kui sada inimest aset; koori pääl oli kroonu mängukoor mängimas.

Enne pidusõõmist rääkis nus seltsi esimees herra Jannsen lühikesel, mõjusal õõnel seltsi ajaloost, näitas Riigi-Isa ja -Ema rinnakujusid, mida selts Eesti kunstniku Weizenbergi käest muretsenud ja mis seekord ilusti haljaste-punde ja lippudega kaunistatud oliwad, ja soowis riigilaulu koulmist seltsi poolt, mis elawa ja ühemeelelise nõunõisega rahwa poolt kolm korda täidetud sai. Laul sündis mängukoori saadetusel. Herra Jannsen (ameti poolest maolder) rääkis wäga hästi: rahuline õõnewiis, tugew, selge ettekanne ja ladus õõnewool tegiwad teda praeguse aja õõnemeheks, waatamata selle pääle, et õõnepidamine mitte tema ametitusse pole.

Selle pääle laskis teine eesseisja herra Märkes (majaomanik Kadriutalis) wäga elawal wiisil õõbermangu ülemat wõrst Schabowskoid elada ja kolmas eesseisja*) õõberneri proosit. Elagu hüüdmiste järele ofsustati kahte saadikut wõrsti herra juurde läkitada. Saadikuteks waliti herrad Jannsen ja Matukaites seltsi poolt.

Nüüd tõstis herra Hamann klaasi seltsi auuwõõrastele elagu hüüdes, mis pääle auuwõõras, linnameti liige herra Erbe Eesti keeles õõnes wastas ja seltsile õitsemist soowis.

Siis laskis kolmas eesseisja hra S. Parmi Nikolai gümnasiumi direktori Jantshewetski elada. (Pidust osawõtja herra Tshumikow ei wõinud õõpuni pidule jääda.)

Waheajal tuliwad saadikud õõberneri herra juurest tagasi ja teatasiwad, et wõrsti herra seltsi tõnada oli lasknud ja temale õõtsmiseks õõne soowinud. Seltsi poolt wastati hurra-ja elagu-hüüdmistega.

Pärast seda rääkis G. A. Jantshewetski wastastikusest usaldusest ja õõrmusest Wenelaste ja Eestlaste wahel. Ta õõneles nnu seas:

...Keele punduse pärast ei wõinud meie praeguse ajani mitte ühte teist tunda ega teine teise keelest aru saada, waid meie waatasime üks ühele, teine teisele poole: üks hemmiku, teine õhtu poole. Riigikeele punduse ja kohalised seadlused oliwad õõrgeks takistuse-kiwiks. Keiserliku armu kõsul ja tahtmisel on riigikeele tarwitamine üleüldiseks ja õõige rahwaste hääleks saanud ja meie hakkame üht teist wastastikku mõistma. Ja pole mitte kahtlust, et meie lastel ja laste-lastel nõõdsete raskustega tegemist on. Et aga meie lapsed ja laste-lapsed ära tunnekõiwad, et nad suure Wene pun õõlses olsad ja lehed olekõiwad, on tarwis, et meie, isad, neile õõget teed näitakõime, millel teine teisele läheneda, et meie wabalt ja anuõalt teine teisele silma waatakõime, et meie kõik oma silmad hommiku poole pöörakõ . . . Mitte muidu ei andnud seltsi asutajad temale nime „Lootus" — Lootus, lootus, kudas loodan mina tema liikmeid Wene wainus kaswatada.

See õõne, mida G. A. Jantshewetski esimehe ja teiste eesseisuse liikmete terwiseks pidas, nõudis ümberpanekut, mida ka hra Parmi lühikeste sõnadega korda saatis. Selle pääle rääkis herra Erbe hiilgawas õõnes Salsa keeles õõigi kohaliste rahwaste ühenduseõt, ilma rahwaste wahepidamata meie õõlinnas Tallinnas.

Mõne teise õõne järele rääkis herra Jantshewetski mõned sõnad pidul olewate Eesti kirjanduse saadikute aunks ja laskis õõige päält „Walguse" toimetajat Körwi elada, mis pääle aunstatud redaktor pikas õõnes seda hääks arwas, et ilma keele, usu ja rahwuse pääle waatamata kõik riigi kasu nõõakõiwad.

*) Ka hra Jannsen. „E. P." toim.

Sõõma ajal laulis meestekoor mõned rahwalikud laulud. Pidujõõk lõppis kell 9 õhtul, ja siis algas tants.

Terwe õhtu läks lõbusa-ti mööda ja jättis armsa mälestuse osawõtjate südames järele."

— * Kroonuteenistuse-seaduse 89. artikli 1. punktile on õõigekõrgemalt poolt kinnitatud riigi-nõunikogu Hääkarwamise järele kõhendus juurde lisatud, mille põhjusel õõbermangu nekruti-kommission kohustatud on õõigil kordadel, ka ilma eraimmeste kaebusteta, tema all seiswate kreisi, jaoskonna ehk linna nekruti-kommissionide tegewust ja otsusi järele katsuma ja muutma, kui otsustegemisest kuni järelekatsumiseni weel kaks aastat pole mööda läinud. Siia ajani wõis õõbermangu nekruti-kommission kui ülem asutus oma alla seatud kommissionide tegewust igal ajal üle waadata ja ümber muuta, ilma et tal selleks iseäralist tähtaega oleks määratud, ainult teenistusele kõlbmata noorte meeste kohta, kroonuteenistuse-seaduse 149. artikli järele, oli kahe aastane tähtaeg määratud. Selle tähtaja lõpu järele ei wõinud õõbermangu nekruti-kommission enam alama kommissioni otsust ümber lükata. Nüüd on aga õõigi otsuste ja terwe tegewuse kohta kahe aastane tähtaeg määratud.

— * Liikumata omanduse ühe käest teise kätte mõtmisje asjus on walitsew senat tähtja otsuse teinud. Teadu pärast mõtab kroonu selle liikumata omanduse eest, mis ühe omaniku käest tas surma pärast, ehk ostu wõi müüma teel teise omaniku kätte läheb, 4 protsenti selle omanduse wäärtusest arwatud maksu. Läheb liikumata omandus tas surma pärast ehk jälle kingituse wõi ostu teel uue omaniku kätte, siis lastakse esimesel ja teisel korral omanduse wäärtus ära määrata, kuna witmasel korral ostuhinq kroonumaksu wõtmise juures mõõdunandew on. Enne Baltimaa kohtute parandamist ei arwatud selle maa eest, mis maamõõtja poolt kõlbmataks tunnistati, kroonumaksu, kuid uute kohtute asutamisest saadik tõusis selle asja kohta mõtete waheduse ja kohus seletas, et ka tarwitusele kõlbmata maa eest kroonumaksu peab wõetama. Asi läks ühe kurjewimaa mõisa müüma pärast walitsema senati käte otsustamisele, kes nüüd määranud on, et räägitawa mõisa uus omanik kõlbmata maa eest mitte kroonumaksu ei pruugi maksta. See otsus on esiotsa küll ainult ühe mõisa kohta tehtud, aga wististi on ta ka teiste maade uue omaniku kätte minemise kohta mõõdunandew. Kui suur wahe selle otsuse läbi maksu asjus mõnikord tulla wõib, näitab see lugu, et õõnesolewa kurjewimaa mõisa omanik siis, kui ka kõlbmata maa eest maksu oleks nõutud, 7200 rubla eleks maksma pidanud, kuna ta nüüd ainult 2400 rubla maksab.

—* Rehkendamise õpetuse kohta keskkoolides awaldab Riia koolikonna kurator ringkirja, milles ta koolide ülemaid selle üle käsib walwata, et rehkendamise süstematiliku õpetamise pääle rohkem rõhku pandaks. Koolide katsumisel olla kuratori herra lähele pannud, et õpilaste tundmine rehkendamises pääliskaudne on. Nad tunda küll rehkendamise reeglid, kuid mõispärast üks ülesanne niiwiisi wälja rehkendatakse ja mõispärast üks rehkendamise wiis parem on kui teine, seda ei teada palju õpilasi. Rehkendamine nõuda aga, kui temast tõõist kasu tahetakse saada, põhjalikku tundmist. Ja et rehkendamise õpetajad sarnast tundmist jagaks, selle üle käsib kurator koolide ülemaid walwata.

— * Põllutõõrte hõwitamist õõrte-seojatõõbe patsillustega kõhutitamise läbi on põllutõõ ministerium kasulikku leidnud olewat ja on seda abinõun maakonna-kogudele ja üksikutele põllumeestele soowitanud. Wenemaal, iseärasis lõunapoolsetes õõbermangudes, sünnitawad põõlukõõred põllupidajatele wäga suurt kahju, mi et põllutõõ-ministeriumile selleõõhaseid palwekirjasid saadeti.

—* Rentnikkude raske seisukorra üle kirjutawad „Birshewõja Wedomosti" järgmist: Wiljehindade alanemine ja wilja wõhene ostmine on rentnikud weel halwemale järjele wõinud kui mõisnikud. Wõimased wõiwad wähemasti weel riigi-pangast laenuwõisil raha oma wilja pääle saada, kuid rentnikkudel puudub seegi abi tõõtsa. Reeglites, mille järele riigi-pangast laenu antakse, on üteldud, et ka rentnikkudele seda laenu wõib lubada, aga ainult siis, kui nad mõisamaanikkude käest tunnistuse toowad, et neidel rentnikkudelt midagi nõõda ei ole. Seda tõõgimist ei wõi aga rentnikud suuremal ajal mitte tõõta, sest et neil ühel ehk teisel teel rendiandjaga ikka tegemist on ja sellepärast seista palju rentnikkusid pankroti ees. Mõtmed seletada otseteel, et nendel rahapuudusel wõimalik ei olla wilja põõlult ära koristada ja renti maksta ning lasta wilja põõlul seista.

— * Ajutiiste kursuste asutamise küsimus mõnesse kohalisesse ministeriumi rahwakooli, et tublisid wallakooli õpetajaid koolitada, antawat riigi-nõunikogule hääkarwamisele. Õpetuse-aeg nendes kursustes kesta kaks aastat.

— * „Põhja telegrahwi-agentur" lõpetab 1. januaril 1895 oma tegewuse ära. Uus telegrahwi-agentur, mis õõigekõrgema lubaga asutatakse, kannab nime: „Wene telegrahwi agentur."

— * Uue arstiseaduse walmistamiseks asutatud kommission asetäitja abikuberneri Schawerdowi juhatusel, loodab oma töödega 15. septembriks walmis saama.

— * Balti kroonumõisade walitsuse ametnikud õõberm.-sekretär J. Wilman, J. Boland, E. Gutman ja A. Samerujew on, esimene koll.-sekretäriks ja teised õõbermangusekretäriks nimetatud.

—* Soome lahes on hiljuti hirmus õõnetus olnud. Djussaarest Ekenäsi sõõtwad lootsid teatanud, et 3. septembril umbes 4 merepenikoormat Djussaarest lõunahommikupool üks purjelaew nende silmade ees ära põõlenud. Tuli alganud kell 10 ajal hommikul ja kestnud 2 tundi. Kange tuule pärast pole neil wõimalik olnud abiks tõõata. Kui meri wagasemaks läinud, sõõtnud lootsid merele, kuid laewast pole siis enam märkigi näha ega leida olnud. Teadmata on, kas laewamehed ennast ära päästa on suutnud, wõi on nad laenete roaks langenud.

—* Aitkäe wiinamüümist kardetakse siis weel kaswatad, kui kroonu wiinamüümise enese kätte wõtab. Et sellele halbtusele mõjuwaid tõõkeid ette teha, tahetakse trahwisid, mis wiina aitkäe müümise kohta juba maksnad on, weel suurendada ja kommissionisid õõberneride eesistumisel asutada, kes sarnase salakauptemise mahasurumiseks tõõtawad.

— * „Russalka" ülesleidmise kohta on lootused märksasti wähenenud ja kindlasti arwatakse, et laew, wähemast tänawu aastal, leidmata jääb. Tõõani saarte juurest on õõiplekid ja koolsahais sellest ajast saadik kadunud, kui surnud hülge pää merepõhjast ära koristati. Hiiste aja pärast on tõõtud oma tõõ õõpetanud ja Kroonlinna tagasi sõõtnud.

— * Amerika Wene-õigeusu missioni-selts pühitses 26. septembril oma 100 aastast mälestuse-päewa, milleks pääslinnas Aleksandri saalis pidulik koosolek ära peeti.

—* Lõõbustuste-maksu läbi on keiserinna Maria asutuste osakonna walitsusele 1. oktobrist 1892 kuni 1893. aasta lõõpuni, s. o. 15 kuu jooksul, üleüldse 996,621 rubla sisse tulnud, sellest summast 769,000 rubla 1893. aasta jooksul. Õõige rohkem on nuudugi Peterburis ja Moskwas pakutawad lõõnd sisse toonud, Peterburis üle 200,000 rubla ja Moskwas 117,000 rubla, Kiewi lõõbustuste-maks olnud 32,000, Riias ja Odessas kumbasgi umbes 30,000 rubla suur; Harkowis on 18,000 rubla sisse tulnud. Teised linnad on palju wähem markisid müünud, mis sellest tunnistust annab, et lõõbuline elu sääl palju wähem eeneb. Läbisegamini on margmaks kubermangu kohta 10,000 rubla suur. Õõige wähem Europa-Wenemaal on põõjapoolsetes kubermangudes Arhangelis ja Olonetsis lõõbustuste-markide läbi raha sisse tulnud; Olonetsi kubermangus on aasta jooksul ainult 604 rubla 65 kop. eest lõõbumarkisid ära müüdud. Asias selle wastu on terweid maakondasid, nagu Turgai maakond, kus kõõpika eestigi markisid ei müüda. Amuri maakonnas on 667 ja Jakutski maakonnas 107 rubla eest lõõbumarkisid müüdud. Sahalini saarel on sinna ajumisele saadetud wangide poolest näitemängu etendatud. — Wenemaal on ainult 172 theatrit (ühes kiwe-näitemajadega), 30 konserti-saali ja 109 lõõbuaeda, kuhu sisseastumise eest hinda wõetakse. — Õõige rohkem on kubermangudes klubisid, nimelt 867, nendest 621 kodanikkude ja 216 ohwitseride klubisid. Nendes kogunisepaikades ei kanta aga näitemängude ega muusika eest hoolt, pääsat sääl on tants, nõõkotte-pidud ja kaardimäng. Õõige rohkem lõõbustuse-paikasid päälinnade kõrwal on Liiwimaal (49) ja Kuurmaal (56); wiimses on palju lauluselõisid. — Üleüldiseõt margimaksust 1893. aastal, 760.000 rubla, on õõige rohkem, 100.000 rubla, keiserliku näitemajad Peterburis ja Moskwas otseteel maksnud, kuna järele jäänud osa markide müümisest on sõõse tulnud: 225.000 rubla ehk 34 protsenti Peterburis ja Moskwas, kuna terwe Europa-Wenemaa umbes 590,000 rubla eest markisid on ta witanud; Kaukasia 36,000 rubla, Siberimaa 16,000 rubla ja Kesk-Asia Wenemaa ainult 9.000 rubla eest.

—* Kui suur tõõpuudus praegusel ajal walitseb, seda näitab üks „Noweje Wremja" sõnum selgesti tõõlalt. Peterburis olnud ühel ajalehel trükiwigade paraudaja koht ära anda. Selle ameti pääle on ennast mitu seas pakkumas käinud: üks endine prokuröri abi, üks kohtunurija, mitmed teenistuses olewad ametnikud, kolm kohtuameti kandidaati, kaks mõisaomanikku, üks obersteleitenant ja endine linnapää. Selle juures ei olla midagi imetikku, tähendab „Nowoje Wr." Urjadnikute ametis Wenemaal olla palju mõisnika seisuse liikmeid ja isegi mõned ülikooli kandidaadi. Niisamati seista palju õõrgema seisuse liikmeid wallakirjutaja ametis. Nagu Amerika riikides, nii ei pane ka siin õõrgema seisuse liikmed tõõd häbiks, mis rõõmustaw nähtawus olla. „Libausche Zeitung" tähendab, et „Now. Wremja" arwamine selles asjas õõige ei ole. Mitte waba walitsinine, waid kõõe hõõa suudra õõrge seisuse inimesi tõõle ja seisuse-redelilt alla poole astuma. Siin olla raske alla poole langenud inimesel jälle üles poole astuda, nagu see Amerikas sünnib, sest siinsed inimesed waadata hoopis teise silmaga elu pääle, kui see uues maailmas prugiks on. Ainult kõõda wõõtuse järele on õõrgema seisuse liige sunnitud siin alamat teenistust wõtma ja see sünnib ainult siis, kui nad wõõtusest rangenud on.

—* Posti ja telegrahwi ametnikkude uus munder on ülemalt poolt kinnitatud. Nad hakkawad nüüd ka õlalappisid kanema. Ka kroonu metsaametnikud saawad uued mundrid.

— * Uue nuhtluse-seaduse raamatu plaan, mille kallal juba mitu aastat tõõtatakse, saada selle aasta lõpul walmis.

— * Eestiõõd, et raudteemasinaid Balti raudteel toore lambisõõga kütma hakata, hakkawad lõõu poole nihkuma. Gatschinas on petroleumi hõõmise riistad juba täitsa walmis saanud, kuna nad Peterburis, Narwas ja teistes raudteejaamades walmis hakkawad saama. Ainult Tallinnas ei ole ai weel nii kaugele jõõdnud, sest et siia lähemal ajal weel 300,000 puuda kiwisüsi masinate kütmiseks tõõdakse, mis Wenemaa sõõkaewandustest on tellitud. Ka masinaid ehitatakse petroleumiga kütmise tarwis kiiresti ümber. Raudtee ligidal elawatele inimestele on see kütmise uuenõus suureks kasuks, sest et lambiõõli suitsu ei anna, mida kiwisõõe õõige suurel mõõdul teewad.

— * Et ohwitseride perekonnad 3. klassi piletiga 2. klassis wõiks sõõta, selle kohta on ülemal pool nõunipidamisel käsile wõõtud.

— * 4. klassi sisseseadmise kohta raudteedel peeti juba ammu nõõu. Nüüd on sellekohane nõõnkogu otsuse teinud, tõõlistele küll odawamaid piletisi muretseda, aga neljandat klassi mitte sisse seada, sest et siis kõõnas klass palju sõõtjaid kaotaks. Kui ühest jaamast 40 tõõlist korraga edasi sõõdawad, siis peab raudtee-walitsus neile iseäralise wagoni andma. On tõõliste reisimine õõige suur, siis wõib ajutiisjelt 4. klassi käima panna.

—* Elektri lambid pandawat ka siinse raudteewabriku materjali-tagawaraaita ametisse, kuna nad wabrikus tõõlistele juba silmawalgust annawad.

— * Alandatud sõõduhinnad koolilastele, Palestiina seltsi usurändajatele ja wäljarändajatele jäänad ka uue alandatud raudtee sõõduhinna-arwe ajal makswaks, kuna ringreisu-piletite hinna lõõpuosustik alandamine rahaministeriumi hooleks otsustada jääb.

— * Uue raudtee sõõduplaani leiab lugeja täna meie lehest. Uus talwe sõõduplaan hakkab **15. oktobril** maksma, seni on weel suwine rongide käik seadusslik. Möödläinud aastal kuulsus, et sõõtu raudteedel kiirendatawat, kuid Balti raudteel ei ole see seni weel mitte sündinud. Palju enam on märgata, et ülkikud rongid weel rohkem piikamiisi sõõdawad, kui waremalt. Nii kestab sõõt Peterburisse Tallinnast hommikul wälja sõõtes 25 minutit kauemini kui waremalt, nagu seda uuest sõõduplaanist näha wõib.

— * Hra Nic. Koch, siinse riigipanga osakonna diskonto-komitee liige, on 2 kuuks wäljamaale lubatud.

— * Senine Tallinna ringkonna rahwakoolide inspektor, A. K. Janson, on möödläinud laupäewa, 24. sept., õhtul oma uute tegewuse-kohta, Peterburisse, kuhu ta koolide inspektoriks nimetati, ära reisinud.

— * Riigi korterimaks, mis käesolewal aastal 4½ miljoni pääle oli määratud, tuna „Russkaja-Shijni" arwamise järele ainult 2,700,000 rubla kõige rohkem sisse.

—* Peterburi arstide wastastikulise awitamise seltsi osakond on meie linna ajunud, mille liikmeks juurem osa siinseid arstisid heitnud. Selle seltsi otstarbe, kelle auuprezidendiks senator Koni walitud, on wastastikulise waranduslise ja muu abi andmise kõrwal iseäralikkudel kordadel ka arstide anukohtu asutamine.

— * Eestimaa konsistoriumi sügisene koosolek algas 27. septembril.

—* Tallinna häätegewselts on nüüd aruande Harjuwärawa mäel 1. ja 11 septembril ära peetud loosimiste (lotteri-allegri) üle awaldanud. Mõlemil loosimise-päewadel olnud ilm halw, nii et osawõtmine wähem olnud, kui eeluinewal aastal. Asju on õige rohkesti olnud, kuid wähese osawõtmise pärast jäänud palju asju, nende seas ka hra Kattleri poolt kingitud hõõune ja lehm, wälja loosimata ja saanud müüma teel ära antud. Sisse on üleüldse tulnud 2489 rubla 83 kop., millest kulud 275 rubla 94 kop maha tulewad arwata, nii et puhast kasu 2213 rubla 89 kop. järele jäänud. Häätegew selts awaldab kõikidele, kes loosimist kas ühel ehk teisel teel toetanud, südamlikku tänu.

— * Wärske õunapuu õie on hra Enson Liiwalaia uul. oma maja ajast leidnud ja „Rev. Zeitungi" toimetusele näha wiinud.

— * Neljapäewa, 22. septembri õhtul, kukkus aurulaewa „Wolga" tüürimees parandusel seiswal kroonusillal uii raskesti, et ta kardetawaid wigastusi sai.

—* Liiwakõrtsmiku kallale on 15. sept. neli rõõmlit Pärnu maante ääres tunginud ja peksnud teda koledasti. Õnneks on kaks rattasõitjat linna tagasisõõdul õigeks ajaks Liiwa kõrtsi juurde jõõnnud, et kõrtsmikku rõõwliite käest päästa. Kurjategijad on rattu piehku pannud.

— * Tulekahju kuulutati neljapäewa 22 sept., õhtul kell ½10 ajal linna elanikkudele. Tuli oli paron Uex-

küll tõllakuuri pääl seiswate heinte _ees lahti pääsnud ja kada arwatakse, kurja käe läbi. Õhtul, kui kojamees hariliku ajal wärawaid kinni läinud panema, kõnelemd tema poeg temale, et üks wõõras mees kiirel sammul hoowist wälja läinud. Tema küsimise pääle, mis wõõras inimene nii õhtu hilja wõõras hoowis otsida, saanud ta hoobi wastu nägu. Oma korteriše tagasi minnes, tundnud kojamees kaget kõrbehaisu. Ta läinud uuesti hoowi pääle ja näinud, et redel tõllakuuri najal seisnud, kus tema leht pole olnud. Redelilt üles ronides awanud kojamees heinalaka uke—kuid sääk läinud temale kregid ja suits wastu. Kiiresti appi tõttaw tulekaitse sai tulest aegasti jagu, enne kui ta suurt kahju wõis jõnnitada. Leotuse järele saadakse kuri tulesüütaja kätte.

— * Kuritöö. Minewa laupäewa, 24. sept., õhtul kell ½11 ajal tunginud kolm warast Kadrintalis Glehn'i majaase ja warastanud säält pesu, kulb- ja hõbeasju ning raha 270 rubla eest ära. Nad awanud, kuna korteri elanik kedant ära olnud, toa ukse järelwõtmega lahti, olnud aga siis weel korteris, kui naesterahwas, kes sääl elanud, tagasi tulnud ja põgenemd rutusti ära. — Pühapäewal püüdnud ühe siinse kaupmehe tüdruk, Christine K., esmast see läbisurmata, et ta morphiumi, mida talle arst, kes teda juba pikemat aega rawitsenud, kirjutanud, rohkem kui õigus sisse wõtnud. Arsti abil on eluwäsimd naesterahwas surmast päästetud.

— * Oksjoni teatused. Tallinna ringkonna-kohtu tsiwiil-jaoskonna saalis saawad järgmised majad enampakkumise teel ära müüdud: laupäewal 8 okt. Wäikse Kalamaja uulitsal nr. 56A all olewad Hans Hiobi majad; laupäewal 29. okt. surmd N. Blinewi majad Kopli uulitsal nr. 24, Une Kalamaja uul. nr. 75B, Wäikse Kalamaja uul. nr. 77 ja Baltisii maanteel nr. 82 ja laupäewal 3. detsembril Paul Brehmi majad Suure Rootsikrantsi uulitsal 543 □ sülla päriskrundiga. Oksjonid algawad iga kord hommiku kell 10.

* **Rakweres** on juba iällegi tulesüütamisega katset tehtud. Pühapäewa, 20. sept., wõl pannud kuri käsi Pikal uulitsal Dahlströmi kuuri katuseräästale tambõliga kastetud narsu, mida ta põlema süüdanud. Õnneks läinud aga majaperemees kell ½12 ajal hoowi wärawaid kinni panema ja näinud, kuna üks pikk mees wärawast wälja läinud; ühtlasi pannud ta ka tuld kuuri katusel tähele. Tal läinud õnneks tuld ruttu kustutada, nii et see laiemale pole pääsenud. Ainult juhtumine on seekord kurjategija püüdmisele kriipsu läbi tõmbanud. Oleks tuli mahti saanud laiali pääseda, siis oleks suur tulekahju tõusta wõinud, sest et sääl kohal puumajad tihedasti koos seisawad. Wahest ehk läheb politseil korda saadantikku kurjategijat tabada ja ühtlasi tulesüütajatele otsa pääle teha, kes juba aasta otsa Rakweres oma kurja tööd toimetawad.

* **Wiirumaalt.** Laupäewal, 19. septembril, pühitses Haljala wabatahtline tulekaitse selts oma pritsimaja õnnistamise-pidu. Õnnistamist toimetas kohaline õpetaja. Maja on ilus ja ruumikas. Suur saal, mida kütta wõib, on koosolekute ja pidude tarwis määratud, kuna tulekaitse riistad teises ruumis warjul seisawad. Maja katuselt tõuseb kolme sülla kõrgune torn üles poole. Maja tarwituseks seisab ka wäikene aed. Krundi on Idawere paron Wrangell tublile noorele Haljala wabatahtlisele tulekaitse seltsile kinkinud, kuna kohalik rahwas, kelle abiga selts asutatud ja tarwilised riistad muretsetud saiwad, ka majaehitamise tarwituseks on muretsenud. Pühapäewal 20. sept. pühitses selts oma aastapäewa. Seltsil on 45 liiget, kes juba nii mõnegi tule-õnnetuses „Jumalale anuks ja liginejele kajutsk" mõõdukõinud aasta jooksul töötannd on.

—* A. mõisas Rakwere ümbruses on ühele suuremale wargusele järgile saadud. Üks teenija on aegamõõda majanduse-kassast raha warastanud, kinni kaunis suur summa kõrwale olnud toimetatud. Süüdlane on kohtu käte antud.

— * Õnnetu lugu on K. mõisas sündinud. Ühe töölise palg jäänud pekspunasina wahele ja saanud uii raskesti wigastatud, et ta Rakweres otsast ära lõigatud.

— * Kadrina urjädnikul läinud korda hiljuti karbetawat warast, Seidla hingekirjalist Karl P.-o kinni tabada, kes ühtlise aja jooksul ühe teise kolmi kaastegewusel 7 wargust Kadrina kihelkonnas toime saatnud. Kinniwõetud kolmi tunnistamisel on Rakwerest tuntud wargustesalgajate käest hulga warastatud asju kätte saadud, mida omanikkudele tagasi antud. Kelm K. P. seisab ühtlasi kahe naese pidamise pärast karbtuse all ja ta tahtnud ka weel kolmat naist saada, keda ta warastatud asjade kinkimise läki enese wõrku meelitada püüdnud. Ta kuri plaan on aga politsei tegewuse läbi nurja läinud.

— * Ruila mõisas on 18. septembri õhtul üks küün ära põlenud, milles petsumasin ühes aurumasinaga seisnud. Et sel päewal küünis pekstud pole, arwatakse tule algamist kurja käe süüks. Mõlemad masinad on tulerooks saanud, mille pärast omaniku kahju suur on.

— * Häbemata tükk on Jaagupi kihelkonnas hiljuti toimetatud. Kahe küla lobustel lõigatud kõigil sabad ära, mida kurjategijad kaasa wõtnud.

— * Umbla ühendatud wallad on kardetawa Udriku wallaliikme Hans Sch. wallast wälja otsustanud, nii et mehel nüüd Siberi tee jalgade all seisab. Hans Sch. on palju kurja teinud ja wallad on ta ühel päätel ära andnud.

— a. Salla wald, Simuna kihelkonnas, tegi hiljuti eesfujuliku otsuse, mida nii mõnigi teine wald järele aimata wõiks: ta otsustas nimelt 11 wallaliiget, kes wallale kahju teewad ja häbiks on, wälja.

x. **Paidest.** 18. ja 19. septembril andis maaülmakuulus Tiroli laulu- ja rahwatantsu seltskond „D'innthaler" hra Franz Junderi juhatusel siinses Salsa-seltsimaja (elubi) saalis kaks tublit kontserti. Laulud kandsiwad pea kõik Tiroli rahwuslist wärwi ja saiwad üsna kunstiosawalt ette laulud. Kuuljate kiidusawaldused ei tahtnud lõppeda, nii et laulud mitu korda korratud pidiwad saama. Laulmisest saatis hra Hans Kullmann'i ilus tsiiterimäng. Mõjuw oli ka direktori oma basfi-soolo laulus „Mein Vaterland Tyrol." Kontserti lõpul oli rahwustants „Schuhplatt'l" mida preili Riedl ja hra Pfaffinger rahwa kiidusawalduste all etendasiwad. Lauljad kandsiwad Tiroli rahwariideid. Osawõtmine oli elaw, iseäranis 19. septembril.

— x. — Nagu kuuldub olla Paidlastel nõnu eestulewal kewadel siinseid wälli waremeid korralõõma ja parandama hakata, mille jaoks raha korjatawat.

—o— **Järwamaa** wiljasaak polnud mitte nii rohke, kui esiti arwata wõis, sest järsk, pikaline kuiw pärast witma oli tera liig kõhnaks teinud. Kartohwlid on kaunisti õnnistanud, mille hinnad aga nii odawad on, et kõigi, mis nende kallal tehtud, tasutud ei saa, maareni rääkimata. Tünder maksta ainult 60 kop. Rasked maksid panewad põllumeest „kehwade aegade" üle kaebama, sest raha sissetulekud on madalate hindade tõttu — ka madalad.

— * Tapa ümberkaudus Ambla kihelkonnas on kardetawaks kohaks saanud. Sellest ei ole küll, et sääl wargad inimestele ristiks kaelas seisawad, waid ka teerõõwlid hakkawad jääl ajet wõtma. Nii tahtnud hiljuti kaks röõwlit ühe naesterahwa, kes õõsise rongiga Tapale jõõndnud ja sääl koju sõitnud, paljaks riisuda. Üks röõwel karanud hobuste suu kõrwale tinni, kuna teine wankrisse põõlõnud hõõpata. Kuid kutsart kõõmawerelise oleku läbi, kes hobustele piitsa andnud, läinud röõwitte murjatu katse tuhta.

— * Kuksema wallas on üks ehitusel seisew walla koolimaja maani maha põlenud. Wali tuul kandnud tule ühe heinakõõni pääle, mis koolimajast 150 sammu kaugel seisnud, nii et ka see tulerooks saanud.

z. **Läänemaalt.** Ridala kihelkonnast. Kuulu järele on siit S. mõisast õõsel 14./15. mihtklkp. s. a. akna äraläõhkumise läbi mitu naesterahwa siidi kleiti, meesterahwa palitsd ja mitmet. seltsi hõbeasju, kokku 1000 rubla ette, ära warastatad. Wargate jälgile pole weel saadud. Politsei on asja üle waatamas käinud, protokolli üles wõtnud ja wargate otsimiseks sammusid teinud.

* **Jurjewi (Tartu)** uus käsitööliste-ameti ou juba ajutatud ja mõned kooslekudgi ära pidamd. Une käsitöö-ameti president ja sinna-ameti wolinik on sääl linnanõunik E. Beckmann, ja liikmeteks on järgmised herrad walitud: F. Fischer, P. Bahrs, L. Bandelier, E. Schroeder, A. Großmann ja J. Frischmuth. Käsitööliste-ameti peab iga esmaspäewa õhtul kell 6 pääle lõunat koosolekutt

— * Hra Jurkatamm on, nagu „Rigasche Wesin." kuulu järele teatab, Wene awaliku raamatukogu hoidjaks walitud ja algada seda ametit 1. oktobrist.

— * Hra M. Jakobson, senine Jurjewi kreispolitsei lauasinik, on oma palwe pääle koduste asjade pärast sellest ametist lahti lubatud.

— * Professor Dr. L. von Schroeder, kes alles kahe kuu eest Jurjewist lahkus ja Marburi ülikooli õpetajaks läks, on Innsbrucki ülikooli professoriks kutsutud. Ta on kutse wastu wõtnud.

— * Professor Dr. P. von Wiskowatow, senine Jurjewi ülikooli Wene keele ja Slaawi keelte tradusе õpetaja, on sellest ametist lahkunud ja läheb Soomemaale oma mõisa elama.

— pg. Wiimasel ajal olla siin palju poodimehi, kelle korteritest aktsiisi-ametnik wiina on leidnud, kohtuliku wastutamise alla antud. Kõik süüalused püüawad emast sellega wabandada, nemad olla wiina ainult oma tarwituseks kodu pidannd. Süüalused aktsiisi seaduse wastu eksimise pärast langewad kuni seda rubla rahatrahwi alla; mitmekordse eksimise järele kaotawad nad aga pääle seda weel oma kaupleemise õigusе. Et sarnane hoolas järelewaatamine aktsiisi ametniku poolt karskuskiluft küllest waadates näga kiduwäärilise on, seda ei hakka keegi salgama, sest kes wõis seda teada, kas süüalused wiina tõesti oma tarbeks pidasiwad wõi ka salaja müüsiwad. Kes edespidi enam trahwi alla langeda ei taha, teeb kõige paremini, kui ta joewastawad joogid enda ruumidest koopis eemale tõrjub ja uendega nõdagi tegemist ei tee. Aktsiisi ametnikul on õigus kõiki ruumisid, mis poodiga ühenduses seisawad, läbi otsida. Wahest saawad ka teised lehed seda oma lugejatele hoiatuseks teatama.

— pg. Pühapäewal 2. oktobril annab Ainu Tamm „Bürgemusse" saalis kontserdi, kus siis Jurjewi Eestlased oma lahket laulusõõna kuulda saawad. — Ainu Tammi kontserdi pärast on „Karskuse Sõber" enda 2. oktobriks määratud aastapidu nädala edasi lükanud.

— * Reede 23. septembri õhtul kell ½9 ajal helisesiwad tulekellad. Tuli oli Jaani uul. nr. 7 Pukuas'e mängu-asjade ja treiali-tööde kaupluses seni teadmata põhjusel tõhti pääsnud. Tuli sai küll aegasti kustutatud, aga sellegi pärast on kaup, mis kinnitatud oli, suurt kahju saanud.

— pg. Warguseд kipuwad siin juba liiale minema. Ühtegi ööd ei lähe wist mööda, kui siit-ja säält midagi ära ei ole warastatud. On näha, et Jurjew (Tartu) warguste poolest suurlinnadele järele hakkab jõudma.

— pg. Jõõwist olnud wargad minewal laupäewal kaks hobust ära warastanud ja Jurjewi poole ajanud. Hobuse omanikud tõttasiwad ka Jurjewisse koonsasid taga otsima. Kui nad siit midagi ei leidnud, läinud nad teist teed mööda kodu poole tagasi. Kilgi õõrtsi juures tulnud neile aga wargad hobustega wastu, kus nad nõudugi kinni wõeti ja Jurjewisse wangi toodi. Pikanäpu mehed olnud omale siia sõõduks kõwera tee walinud, et taganejate eest ära pukata, langeseiwad aga nii ilusti õõsu, et paremini enam ei mõõta sõõwidagi.

— * Politseimeister on sellepärast, et nekrutiwõtmise ajaks palju inimesi linna kokku woolab, kindla laia majaperemeestele andnud, et nad ilma passita inimesi oma juures korteris ei pea. Kes selle keelu wastu eksib, langeb seadusliku trahwi alla.

* **Jurjewi- (Tartu-) maalt.** Taabre õõrtsi juures on üks Luunja walla liige K. surnuks löödud. Mõnedel õõrtsis olijatel olnud nõnu, ühte Wara walla poissi „natukene pekta", aga nad tabanud õnnetuseks koguni ühe teise kinni.

∠ **Walgast.** Pühapäewal, 18. sept., oli meie Walga karskuse selts üle mitme aja jälle koos. Wõeti nõunaks, talwel seltsi kasuks näitemõõki ära pidada. Et selts warandusе poolest kehwal järjel seisab, siis oleks küll siidamest soowida, et Walga linna ja ümberkaudne rahwas seltsi ta ettewõttes tudlisti toetaks, nii et selts oma mõtet, theemaja awada, wõiks teoks teha.

* **Wõrumaalt.** Rõuge õp. R. Kallas, kes kohtu otsuse järele 6 kuud ametist ära oli, on 4. septembril jälle oma ametit alganud.

* **Pärnust.** „Endla" seltsi eestseisuse poolest on meil järgmine diendustrükimisest saadetud, millele ruumi anname: „Teie annustatud tehe 38 numbris on Pärnu Eesti laulu-selts „Endla" näitemõõgi kohta, mis 11. sept. ära peeti, teatus awaldatud, mis kahjuks mitte tõega ühte ei lähe. „Endla" eestseisus tunneb ennast kohustatud olema seda diendada, et mitte wõõriti arwamine meie seltsi kohta maad ei leiaks, nagu oleks meie näitemõõgil korratus, alatine hõõskamine, kära ja müra waltsennd. Teada on ju, et näitemõõkwel kiriku kord ei wõi waltseda, waid sääl oli ikka jutuajamist ja rääkimist. Sera oli ka meie näitemõõgil, aga et see müraks ja käraks oleks kaswanud, see on kirjasaatja poolt suur üleliialdus. Kui wäga ta tõe teelt kõrwale on sattunud, näitab ütelus, et muist laulusid, mis eeskawas tähendatud, laulmata olla jäänud. See on lausa ebaõõe. Laulud, mis eeskawas seisiwad, lauldi kõik ära, mõned weel kuuljate soowil kaks korda. Kirjasaatja on tahtnud näitemõõgist teatada, pole aga muud suuremat oskanud teha kui kära üle kurta. Muudest sündmustest tõdiseb ta üsna kergesti mõõda.

Annustusega „Endla" eestseisus.

— * Kohalises gümnasiumis on kõesolewal kooliaastal üleõõse 288 õpilast, millest aga 39 ettewalmistamise-klassis õpiwad, nii et gümnasiumi klassides 249 õpilast on.

—w.— Tänawune sügise-laat sai siin, nii kudas kohases Salsa lehes kuulutatud, 21. ja 22. sp. ära peetud. Kuiba kuulub, olnud aga mõnes wallas müürilehtedel 20. sept. laata kuulutatud, seepärast oliwad siis ka nimetatud päewaks mitmed laadale jõõndnud. Loomi oli wähem, kui siin ümbruses peetud laatadel, müüa toodud ja oliwad nende hinnad minewa aastase hindadest odawamad, linaseemneid tuli tublisti kokku ja oliwad need suuremalt jaolt kaubeldud. Wiljakauplus oli täitsa wagune. Otre oli wäga wähe müügile toodud ja makseti neist 55—60 kop. puudast. Hõõnste kauplemine oli ka tänawu aasta wagune, sest suuremad kauplejad, Wiljandi poolt mehed, ei olnud laadast õiget teatust saanud. Wiimane lugu oli ka waestele Kihnlastele juhtunud, sest need arwanud, et laat ikka nii, kui iga aasta kalendri järele, esmaspäew ja teisip. enne Mihklipäewa sääb peetud, kuid nimetatud päewal ei „ole änäm laata."

— w. 10. sept. on üks Kihnlaste paat kiwiloormaga üsna Riia linna lähedal põhja wajunud. Laewa juhtijad, kokku wiis meest, on laenetes surma leidnud. See õnnetus tõenab jällegi seda haledat üteluft Kihnlaste kohta, et nende surnuajal ainult naesed ja wäikesed lapsed maetud olla, kuna mehed wilude laenete wõõdis puhkawad.

— * Häbemata wargus on 21. sept. laada õhtul kell 7½ korda saadetud. Wargad lõõnud sellest hoolimata, et inimesed alles tõõl olnud, nurmaaker Schütz näteakna puruks ja kahmanud 6 nuri ära ning pannud alewite poole plehku, kuhu nad nurisepa poiste ja sellide filmade eest, kes neid taga ajanud, ära kadunud.

— L. Pärnu jaoskonna rahwakoolide inspektori poolt tuli hiljuti see eeskiri, et Riia koolikonna kuratori käsu pääle Luteruse usu kihelkonna- ja wallakoolides üks usõõpetuse-tund, mis pühakirja lugemise jaoks määratud, nädalis juurde wõõta tuleb. Koolmeistrid kõõtakse kooliaasta algusel seda uuendust tuuniplaani üles tähendada.

L. **Pärnumaalt.** Saardest. Pärnu kreisilõõma noorem abiline Michael Rein, kes neli aastat Killingi-Nõõmes oma ametit pidas, lahkus 15. septembril siit ära, pääle seda, kui ta wabatahtlikult oma ameti maha pannud oli. Ta läks ära kangele Stawropoli kubermangu uue ameti pääle. Esialgu toimetab lahkunud ametiwenna kohuseid Pärnu kreisilõõma wanem abiline. Uut ei ole siia saadik weel mitte teada.

— L. Hallikukiwi wabrik. Nagu ajalehed omal ajal teatanud, põles tänawu kewadel 12. aprillil Hallikukiwi pukekini ja kammiridde wabrik ära. Suurest wabrikuhoonest jäiwad pääle rikutud masinate ja aurukatlate ning muu wigastatud wasf- ja raud-töökõõlade üksnes ära suitsenud tellis-kiwi-müürid seisma. Ligi 500 inimest jäiwad selle tule-õnnetuse läbi ilma tööta ja leiwata. Esialgul anti neile wabrikuwalitsuse poolt küll weel tuba 6 kuud aega siin kasarmudes ilma üürita elada; tööd ja leiba wõisiwad nad enestele otsida, kust ise saiwad. Septembrikuu keskpäewadel läks see tähtaeg mööda ning töörahwas, kes siin weel korteris oli, pidi nüüd iga kuus, kas määratud üüri maksma ehk siit ära kolima. Suurem osa wabrikutöölisi rändasiwad juba suwe jooksul aeg ajalt siit ära: üheд läksiwad Riiga, teised Narwa, mõned muu linnadesse wabrikutesse uut kohta otsima. Mitmed neist olla aga praegu alles ilma lohata ja tõõta ning seeläbi ka puudusе ja wiletuse sisse langenud. See tule-õnnetus jättis paljudel pisarad silmi. Wabriku ajaloo kohta olgu lühedalt järgmised teated nimetatud: Hallikukiwi wabrik ehitati 1959 a. Woltweti mõisa maa pääle suure postmaantee äärde, 45 wersta Pärnust Wolmari poole minnes, üles. Selle suure äri ettewõtjad oliwad Saksamaa mees August Löh ja Peterburi kaubamajad Carl Clemenz ja Tunder ühes seltsis, 1868 a. tuli Sindi kalewi wabriku direktor Albert Zoepfel siia wabriku pääle ametisse. Juba ühe aasta pärast sai ta ostmise teel ise selle wabriku omanikuks ja jäi ka selleks wabriku mahapõlemiseni. Wabriku nooreso jaoks oli ise oma kool; ka oli wabrikul oma tohter ja aptek. Posti- ja telegrahwi kontor on siin praegu alles. Wabriku töölised, enamasti kõik Eestlased, armastasiwad printuudel iseäranis seltsi-elu. Praegu wahet pidamata on siin ise laulu- ja muusika-koor olnud. Sagebasti kuuldi sääl kontsertidel puhast ja kõlawat koorilaulu. Niisama peeti sääl hagarasti ka alati näitemängude eest hoolt. Seks oliwad wabriku wal. poolt awarad ruumid sisse seatud. Paari aasta eest asutati siia ka „Karskuse selts," mis nõudugi pääle tule-õnnetust kohe hingusele läks. Ligi 35 aasta jooksul on see wabrik ofawal juhatusel miljonite rublade eest peenisest, tugewat ja kuulust riiet walmistanud. Mitte üksnes Peterburis, Moskwas ja mujal lodumaa linnades, ei — waid ka wõõjamaal Berlinis, Parizis, Londonis jne. oli Liiwimaa Hallikukiwi wabriku pukskin iseäranis hää nime all. Selle wabriku põlemise läbi kaotas Saarde kihelkond enesest ühe kena ehte ja hää jagu elu ja liikumist. Uuesti üles ehituse pääle on esialgu wähe lootust.

— 18. septembril s. a. oli Wana-Kariste herra Wernde, kui Halliste põllumeeste seltsi kangakudumise-komitee päämees — seltsi liikmed oma abikaasade ja tütardega, ja tõiki, keda see asi huwitab, Halliste kihelkonna-koolimajasse kokku kutsunud, kus pidi nõnu peetama, millal kangakudumisekursus Hallistes wõiks pääle hakata ja kui palju õppijaid endid selle tarwis üles tahawad anda ja omale Soome wiisi järele tehtud kangastelsed tellida. Kihelkonna-kooli ruumi siese wõis osawõtjate rahwa hulk waewalt ära mahtuda, mille hulgas pooled naised ja tüdrukud oliwad. Jurjewi kangakudumisekursuse läbi teinud Elsa Kollisti kangakudumise-produktid saiwad kõikide poolest suure tähelpanemisega läbi waadatud. Need oliwad aga ka töös, miasugusi enne siin weel mitte kootud ei ole. Ometi tahtis suurem jagu seda töötegemist enne Elsa Kollisti kodus waadata, enne kui nad telgesid tellimad ja endid kursusesse üles annawad. Tellitud meistri juures tulewad need Soome teljed ainult 15 rubla maksma, pääle sugade ja niitsmete. Ometi andsiwad ennast juba seitse osawõtjat telgede tellimise ja kursuse pääle juba üles.

Selle järele pidas preili Miina Hermann, meie kuulus orelikunstnik, kõne, mille tarwis herra Wernde teda Tarwastust, kus ta just pärast juwalateenistust konserti andmas oli — siia laskis tuua. Preili Hermann räägis Soome rahwa majapidamise wiisist ja kodusest käsitööst, iseäranis aga nende piima- ja wõi-talituste üle, kudas need seltsideks end ühendada ja hääd kasu piima-talitusest ja elajate kaswatamisest saada. Soomlane püüdwat seda, et ta kõik, mis ta oma majas prunguib, ka ise kõik oma majas enesele walmistab, et ta selle eest mitte ei prunugi raha wälja anda, nii kui riided, kõik maja- ja põllutöö-riistad, sõõgi ja toidusе kraamid jne., kuna ta selle, mis tema oma prunkimisest üle jääb, rahaks teeb. Et Soome ja Eesti rahwas enamasti kõik riided ise teewad, siis on ilma näha, et nende elukord paraneb ja warandus tõuseb. Et siin maal ka praegu põllusaagid nii wäga odawad on, siis soowis õõneleja, et ka Eesti rahwas enam elajate kaswatamisit ja piimatalitust edendaks ja Soomlastele järele tõttaks, mille läbi Soomlased hää jõuka elujärje pääle on saanud, ehk nende maa küll palju kehwem on, kui meie maa. Iseäranis liitis õõneleja Soomlaste ühtmeelt kõigi hääde asutuste wastu ja nende armastusi üleõõtise haridusе kohta, ja soowis, et ka Eestlased, nimelt Hallistlased, kes muidu Eestlaste seas kuulsad on, mitte niisugusеis asjades Soomlastest tagasi ei jääks. — Rahwa hulk kuulas suure põnewusega õõneleja sõnu ja laulis temale lõpuks, herra prestendi von Sivers'i ülesküsse pääle: Ta elagu! J. Jung.

— > Minewal nädalil oliwad beelsebubi jüngrid Weelikse Hendriku talu aida tühjaks riisunud, ja palju kangaid, riideid ja kõõsugu majakraami ära wiinud. Need roojased jüngrid oliwad aida tagumise seina ära lõõkunud ja sääl siese tõõkinud. — Sellel samal nädalil oliwad ka musta ameti mehed Karlsis ühel talul aida uksed õõsel lahti lõõkunud; õnneks wõi kahjuks oliwad inimesed parajasti rehele üles tõusnud, kus juures pikanäpu meestel enam ometi julge ei näidanud olewat, õigete omanikkude warandusi iseeskis jagada, ja nad on piranud wesiste suudega ära minewa.

— × Torist. 15. septembriga on Toritastel üks piha jälle juurde saanud, sest sellel päewal peeti siin esimäst korda laata, ja laadapäew on ju igaühele prii päew, saagu sääl siis kasu ehk kahju. Laadale läheb ometi iga üks, kellel wõimalik: peremees läheb sinna oma kauba müüma, et raha saada, aga noormees inimesed enda waewaga teenitud kopikaid asjata käest ära andma.

— l. Tõstamaa kihelkonnas olew ühendatud Seli-Postsi walla magasi-eit pandi pühapäewa, 18. septembri, õõsel kurja käe läbi põlema. Hoone on küll nii kui hariliikult, kiwist ehitus, aga katus oli õõgedest pääl. Sääl oli ka kurjategija tule külge pannud; katuseſt on ka warsti lagi põlema läinud. Ehk küll ligidalt peagi abi on jõõndnud, siisgi on sees olew wili päris rikutud saanud. Õnneks pole ometi weel kõik sõõgisene wili sisse tõõdud olnud. Hoone olnud küllutekassas kindlatud

— w. S. Wiinawabrikus puhastanud masinameister ühe suuri katelt ise selle sees olles tuledõõga. Et ta oma tõõga wähe kauaks jäänud, läinud wabriku walitseja teda küünlatulega waatama, sääl juures aga plahwatanud katel jeest põlema. Masinameister saanud selle juures raskeid tulehaawu. Ta toimetatud pea hospidalisse.

—elt— Hiljuti leiti Andrus K. talu peremehe 21 aastane poeg M. K. hommikul tõõst surnult. Asi anti ülemale poole teada, et mees wingu wõi wõõna kätte surnud. Aga tõõtsi lahti-lõikamisel tuli ilmsiks, et M. K. kõõsa tapetud oli. Pääsiõõdlased olla ka juba leitud — peawad M. K. õõge lähedased sugulased olema. Asi on kohtu haruta mõõsel.

—elt— Mõõne päewa eest olla Andrus üks teiskealine mees N. N. põõsti jala pääle maha kukkunud ja kohe surnud.

—elt— Andrus peeti tänawune laat 19. sept. s. a. kaunis suurel mõõdul ära. Loomi oli laadale hää kogu tõõdud — hõõnad oliwad ennem odawad, kui kallid. Laada elu oli üsna kirju-wärwiline — seda tegi kõik joomine. Noorem sugu jäi weel teiseks päewaks laada lusti pidama. Kole on sarnane luft küll — kus wiin ja õõut pää-lusti kordajaatjad on! —

* **Lätimaalt.** Sessewegenis on kõnetraat isegi juba hobujewargate tabaamise juures tubliks abiks olnud. Ühel kirikukõõsal warastatud hõõne ära ja kui warguſt märgatud, olnud juba mitu tundi mööda läinud. Hää õõne pääle küsitud Bersohnist kõnetraadi läbi järele. Sääl wastatud: „Siin olnud ja edasi sõõtnud". Selle järele teatatud asjaõõgu kõnetraadi teel Kalzenausse ja Stockmannshofi. Tunni aja pärast tulnud wastuseks: „Oodatud ja kinni wõetud, kuna otsitud wana tuttaw". — Nüüd hakata sääl talupejad aru saama, mis tarwis kõnetraat kasulik on.

* **Riiast.** Sääline Saksa-keelne leht „Zeitung für Stadt und Land" hakkab 1. oktobrist pääle nime all „Rigasche Rundschau" wormals „Zeitung f. St. u. Ld." ilmuma.

— * Riia koolikonna kurator Lawrowski on Riiga tagasi jõõndnud ja oma ametit alganud.

—* Kroonlinna protohierei Joann, keda „Wene rahwas„ isa Joanniks" nimetab, on ühe haige meesterahwa palwe pääle Riigas käinud, et haigele terwist paluda. Preestrit wõõtnud raudtee-jaamas suur rahwahulk wastu.

— * Häbemata wargus, mille sarnast harwa Riias sündinud, on sääl 21. sept. korda saadetud. Õhtul kell ½8 ajal astunud üks lihtriides inimene Jsanda uulitsas (Herren-Straße) olewasse Mündeli tubakakauplusesse ja nõudnud 3 kop. eest paberossi. Selli küsimise pääle, kas ta 5 wõi 10 tükki 3 kop. eest tahab, wastanud ta: „Anda mulle 10 paberossi." Kui ta paberossid kätte saanud, pistnud ta nad nõhtawa hää meelega taskusse. Sel ajal, kui seli müügi-tähte kirjutanud, läinud ta kassa juure, wisanud 3 kop. sinna ja lõõnud selle järele kassaholdjale naesterahwale rusikaga rindu ning kahmanud ühe niidiga kimpu sestud rahapaki, milles 1600 rubla olnud, ära ja pistnud plehku. See kõik sündinud suure kiirusega. Kassa-naesterahwa kisa pääle tõõtanud kauplusе inimesed kõõku ja hakanud julget warast taga ajama. Ühest uulitsast läõi teise ja nõõda ilma edasi kõõnud kelmi tagaajamine, kes wiimaks õõnega tagaajajate silmade eest ära kadunud. Politsei otsib kelmi hoolega taga.

* **Soomemaalt.** Helsingis ilmuw Rootsikeelne leht „Nya Pressen" on walitsuse poolest walju kirjaliku uoomituse saanud, mida ta oma lehes ära trükkima pidanud. Hiina-Jaapani sõjaasjus ütelnud tähenatud leht, Wene politika ei hoolida walitsuse poolest tehtud lepingutest midagi, ja lema tõõtamisi ei wõida uskuda jne. Nende laimawate üteluste pärast on ta nõõlt karistatud saanud, sest et ta oma õigust kurjasti prunkinud.

* **Peterburist.** Keisri Majesteedid Keiser ja Keiserinna ühes Keiserliku Kõrgusega Suurwürst Troonipärijaga, KK. KK. Suurwürstide Georg ja Mihael Aleksandrowitschiga, Suurwürstinna Olga Aleksandrowna ja Greeka troonipärija printsi Nikolaiga on 21. septembril kell 10 hommikul Sewastopoli jõõndnud ja sääl aurulaewa „Orelliga" Jaltasse sõõtnud, kuhu Majesteedid oma Kõrge Perekonnaga kell 2 pääle lõunat jõõendnd.

— * Keiserliku Kõrguse Suurwürst Troonipärija kihluste mälestuseks tahetakse teedeministeriumi insheneride abikassa juurde ühe iseäralist kapitali asutada, mille intressidest teedeministeriumi waesemate insheneride tütardele meheleminemise ajal kaasawara antakse. Kõige suurem summa, mis antakse, on 500 rubla.

— * Admiral Adellani, kes Wahemere laewustikuga 19. septembril Konstantinopolisse jõõdis, wõeti sääl wäga toredasti wastu.

—* Kaspia mere-alune telegrahw on wiga saanud, nii et Taga-Kaspiasse praegu otseteel telegrammi saata ei saa.

—* Hale enesetapmise lugu on Palkini wõõrastemajas 19. septembri õõl sündinud. Tõõise riiginõunikn Pickli poeg Pawel Franzewitsch, 21 aastane noormees, läinud õhtu hilja ühe naesterahwa saatusel sinna wõõrastemajasse ja jõõnud sääl seltsis ning joonud. Mõlemad olnud hääs tujus ja wiitnud lõõsasti juttu ajades kella 2-ni aega. Siis läinud naesterahwas ära ja noormees jäänud laua äärde istuma ning rehnungit ootama. Kui rehnung sinna toodud, mis 28 rbl. suur olnud, läinud ta kõõwatijesse kohta. Warsti selle järele kõõnud wali pauk. Kellnerid tõõtanud sinna, kuid üks olnud seespoolt kinni pandud. Politsei ja tohter kutsutud õõnekuspaigale ja kangutatud uks lahti, mille wahelt weri wõõja woolanud. Õnnetu noormees leitud pikali maas surnult, rewolwer käes, mille kuul tema pääst läbi tunginud. Tema taskust leitud mõned sõõlid ja uur, raha pole tal olnud. Ühe sõõlid pääl jätnud ta omastega jumalaga ja jätnud oma joonistused ning lambi korteri üürijale naesterahwale ja ühele sõõraie pärida. Enese-tapmise põhjused on teadmata.

— * Kaerte hind on Inglisemaal weel rohkem alanenud, nii et Peterburi wiljaturul tugu koguni hatwaks läinud. Wähe on lootust, et kaertehinnad isegi kewadel tõusewad.

—* Kolera on päälinnas sõõwõõrt wähenenud, et kolera arwandeid nüüd ainult kaks korda nädalis awaldatakse ja mitte enam päiwiti, nagu seni.

— * Peterburi Eesti Kooli-selts awab pühapäewal 1. oktobril tahwise piduaja kauni pidu-õhtuga, mille programm, nagu kuulutusest näha, kannis mitmekesine on. Kooli-selts tahab tulewal piduajal päälinna Eestlastele õige rohkesti kaunist lõõu pakkuda, mille juures teda tuntud lahked kunstnikud rohkesti toetama saawad. Et piletite hinnad nii hästi nüüd sellel pidul kui ka tulewikus odawad on ja Winogradewi saal, mis tehnologia-institudi lähedal seisab, hobuse-raudtee läõi iga ühele kerge kätte saada on, siis soowime Kooli-seltsi pidudele rohket edenemist ja osawõtmist. Päälinna Eestlased peaks seda seltsi, kes nende laõtele tarwilist haridust muretseb, õige rohkesti toetama, see on tulewa põlwe pääle waadates otse nende kohus.

* **Wilnast.** Elsass-Lothringi maawalitseja poeg, würst Aleksander von Hohenlohe, kes Nalibokis põõrajahil olnud, on oma jahiseltsilase paron Vietinghoffi ja ühe metsawahi pääle kaks kuuli selles arwamises lasknud, et tema ees—põõrad seisawad. Õnneks trehwanud kuul paron Vietinghoffile wastu uuri, kust ta tagasi põõrgannd, kuna metsawaht sun juurest kergesti haawatud saanud, mille eest würst talle 25 rubla waluraha maksnud.

— * Minewases numbris teatasime juba hirmuõõsi röõwmõõrtsukatõõst, mis Shoshly alewis korda saadennd. See sõõnum ei näi õõgiti mitte õige olewat. Wahejalal on „Libauer Tageblatt" nee sõõnumi toonnd, mis järgmisest käib: 6. septembri hommikul pannud üks naesterahwas tähele, et G. talu

lari, kelle helbjaks tema poeg olnud, wälja pole aetud. Ta tõtanud waatama, miksperäst see sündinud pole. G. talu ukse awamisel paistnud talle hirmus pilt silma. Peremehe surmakeha, kelle pää otsast ära lõõnd, lamanud lojas. Naesterahwa appihüürmise pääle tõtanud naabrid sinna ja wiinud politsei kaasa. Tubade läbiwaatamisel leitud kõik elanikud — peremees ja perenaene, mõlemad wanad inimesed, 2 sulast, 2 tüerukut ja karjapoisi ära tapetult. Üks tüdruk andnud enesest weel elumärki ja sõistanud waewalt kuulawa häälega: „Ma tean!" Raskesti haawatud tüdruk wiidud raudteega kohe Wilna haigemajasse, aga ta seisukord on nii raske, et ta waewalt mõtagi kõnelema ja tunnistama saab. Prokurör käinud asja üle kuulamas. Arwatakse, et hirmus weretöö röövimise pärast on kõrda saadetud, sest et pererahwas, kes lapseta olnud, wast hiljuti pangast paar tuhat rubla puhast raha saanud. Üteldakse, et nendel õhtul enne hirmsat mõrtsukatöö üks wõõras majas olnud, mida ka see tunnistanud, et ühes toas sõõgilaud kaetud olnud. Ainuke inimene, kes elusse jäänud, olnud wana abielu paari kasulaps, kes paar päewa enne mõrtsukatöö Wilnasse sugulaste juurde külaliseks sõitnud. Kinelasti arwatakse, et üks ainukene inimene mõrtsukatöö korda saatnud.

Ühe uuema teatuse järele on õmetu tüdruk, kes elusalt leitud ja Wilnasse rawitsemisele wiidud, arsti hoolitsemisel niikaugele kosunud, et tema surma enam ei kardeta. Tüdruk on kõik mõrtsukad, keda 6 olnud ja keda ta kõik tundnud, ühes andnud. Wiis kurjategijat on juba üles leitud, kuna 6 ära põgenenud on. Süüdlased on kõik nooreb mehed, 16 — 20 a. wanused. Wäga tugew junkste kasw on tüdrukut, kes kurjategijad üles andnud, surmahoobi eest kaitsnud. Kirwes on küll päälun löhki löönud, aga ei ole nii tugewat hoopi andnud, et see surma oleks toonud.

* **Taga-Kaukasus** on wasekiwi lademikkusid leitud, mis kaunis rohkesti waske anda. Wask olla sõja tarwituseks kõlbuline. Selle leiduse tõttu loodetakse, et tulewikus wase sisseweedu Wenemaale kahaneb.

* **Sahalini** saarele tahetakse wangikodade ülemwalitseja Galkin-Wrasski eitepanekut kahte kohta wangide laste tarwis hoinukohad ajutada, kus neile mun teaduse õrwal ka käsitööd õpetada tahetakse. Selle ettewõtte mõjul korraldatawat seniseid wangide laste hoinukohtasid. Loodetakse, et see parandus wangide laste korraliku elu pääle hästi mõjub.

Teised ajalehed.

„Wirmaline" ei ole meile enam mõnel nädalil tulnud.

„Walgusest" leiame järgmise kirjawastuse: „A. T. P—s. Kas nimetatud Eesti ajaleht weel ilmub, wõi mitte, seda me'e ei tea. Ka meie ei ole teda pärast 17. augusti näinud. Selles asjas ei tea meie Teile mingit nõun anda, sest kui keegi ajaleht korralikult ei ilmu, on see lehe toimetuse ja selle lehe kuigejate eneste asi. Loetuse järele saab ta aga weel ilmuma, sest mitu teist Eesti lehte, nagu näituseks „Linda", on ka suwel seisnud ja hakkawad tellimise ajal jälle ilmuma." Mõnda „Walgus". Et tõese autu anda, peame tähendama, et „Linda" sel aastal wäga korralikult on käinud ja suwel mitte seisnud pole.

Toimetusele saadetud raamatud.

Õõpik Wõhandu kaldalt ehk Üürikese aja laululind. I. Luuletanud Herman Junkius Schmalz. Jurjewis. Trükitud K. A. Hermanni kirjadega. 1894 a. 40 lkt.

Краткая исторія Прибалтійскаго края. Изданіе второе, просмотрѣнное и пополненное, съ біографическими свѣдѣніями о Е. В. Четиховѣ. Цѣна 35 коп. Рига, 1894.

Kirjawastused.

M. K—ch. W. Puuduwad numbrid saiwad omak ajal saadetud. Küllap nüüd leht Teile ikka õieti kätte tuleb? Pool lehe hinda saagu, nagu juba sausõnal kõnelesime, ikka pääle sõnumitega tasutud. — —elt— Küsitud kirja pole meie näinud. Küsikirjad wõite tagasi saada. — A. J. W. Hää meelega.

Balti raudtee talwine sõiduplaan,

mis **15. oktobrist** maksma pandakse.

Rongide ärasõit Tallinnast: Kell 9, 2 min. hommikul Peterburisse ja Jurjewisse; 11,07 min. enne lõunat Keilasse ja Baltiskisse; 9,47 min õhtul Peterburisse, Jurjewisse ja Riiga. — Rongide tulek Tallinnasse: Kell 8,22 min. hommikul Peterburist, Jurjewist ja Riiast; 6,57 min. pärale lõunat Keilast ja Baltiskist; 9,03 min. õ. Peterburist ja Jurjewist. (Kohalik aeg)

Eelseiswad arwud on kohaliku aja järele rehkendatud; järgmises nimetisjas on Peterburi aeg üles antud, millest maha tuleb arwata: Baltiskis 26 min., Keilas 24 min., Tallinnas 23 min., Tapal 17 min., Narwas 9 min., Jurjewis 14 m., Riias 25 min. — Aeg kell 6 õhtul kunni kell 6 hommikul seisab ( ) klamrite wahel.

Tallinnast Peterburisse: Ärasõit: Tallinnast: 9,25 min., Raasikult 10 15 min., Aegwidult 11,03 min., Tapalt, sinnajõudmine 11,29 min., ärasõit 11,49 min., Rakwerest 12,42 min., Jõhwist 2,38 min., Narwast 4,19 min., Peterburisse jõudmine (9,30).

Ärasõit: Tallinnast (10,10 min.), Raasikult (10,56 min.), Aegwidult (11,38 min.), Tapalt, sinnajõudmine (12,10 min.), ärasõit (12,50 min.), Rakwerest (1,39 min.), Jõhwist (3,23 min.), Narwast (4,40 min.), Peterburisse jõudmine 9,40 min.

Peterburist Tallinnasse: Ärasõit: Peterburist 9,50 min., Narwast 3,06 min., Jõhwist 4,22 min., Rakwerest (6,21 min.), Tapalt (7,11 min.), Aegwidult (7,50 min.), Raasikult (8,36 min.), Tallinnasse jõudmine (9,25 min.).

ärasõit: Peterburist (9,00 min.), Narwast (2,08) min.), Jõhwist (3,30 min.), Rakwerest (6,37 min.), Tapalt 6,36 min., Aegwidult 7,15 min., Raasikult 7,58 min., Tallinnasse jõudmine 8,45 min.

Tallinnast Jurjewisse (Tartusse): Ärasõit: Tallinnast 9,25 min., Tapalt, sinnajõudmine 11,39 min., Ärasõit 12,45 min., Kilisist 2,04 min., Rakkest 2,41 min., Wägewalt 3,14 min., Jõgewalt 4,13 min., Jurjewisse jõudmine 6,55 min.

Tallinnast ärasõit (10,10 min.), Tapalt sinnajõudmine (12,10 min.), ärasõit (12,38 min.), Jurjewisse jõudmine (3,26 min.) ehk kui Tapalt ära sõidetakse kell 7,06 min., siis Jurjewisse jõudmine kell 11,28 m.

Jurjewist Tallinnasse: Ärasõit: Jurjewist 12,15 min., Jõgewalt 2,17 min., Wägewalt 3,10 min., Rakkelt 3,40 min., Tapale jõudmine 5,20 min., ärasõit (7,11 min.), Tallinnasse jõudmine (9,25 min.).

Jurjewist ärasõitmine (7,58 min.), Jõgewalt (9,35 min.), Wägewalt (10,14 min.), Rakkelt (10,36 min.), Kilisist (11,02 min.), Tapale jõudmine (11,51 min.) ärasõit 6,36 min., Tallinnasse jõudmine 8,45 min.; ehk Jurjewist ärasõit (11,38 min.), Tapale jõudmine (2,28 min.), ärasõit 6,36 min., Tallinnasse jõudmine 8,45 min.

Tallinnast Riiga: Ärasõit: Tallinnast (10,10 min.), Tapalt (12,38 min.), Jurjewist (3,36 min.), Riiga jõudmine 10,20 m.

Riiast Tallinnasse: Ärasõit: Riiast 4,30 min., Jurjewist (11,38 min.), Tapale jõudmine (2,28 min.), ära sõit 6,36 min., Tallinnasse jõudmine 8,45 min.

Peterburist Riiga: Ärasõit: Peterburist 4,45 min., Narwast (9,00 min.), Tapale jõudmine (12,16 min.), ärasõit: (12,38 min.) Jurjewist (3,36 min.)., Riiga jõudmine (10,00 min.)

Ärasõit: Peterburist (9,00 min.), Tapalt 7,06 min., Jurjewist (11,48 min.), Riiga jõudmine (10,00 min.).

Riiast Peterburisse: Ärasõit: Riiast 4,30 min., Jurjewist (11,38 min.), Tapalt (2,48 min.), Rakwerest (3,31 min.), Narwast (6,11 min.), Peterburisse jõudmine 10,15 min.

Riiast 8,45 min., Jurjewist (7,58 min.), Tapalt (12,50 min.), ärasõit Peterburisse jõudmine 9,40 min.

Tallinnast Baltiskisse: Ärasõit: Tallinnast 11,30 min., Keilast 12,44 min., Kloogast 1,07 min. Baltiskisse jõudmine 1,33 min.

Baltiskist Tallinnasse: Ärasõit: Baltiskist 5,15 min., Kloogalt 5,42 min., Keilast (6,16 min.), kohalik aeg 5,52 min., Tallinnasse jõudmine (7,20 min.).

Uuemad sõnumid.

* Järwamaalt, 23. sept. kell 8 õhtul on Seidla mõisas Madise tihelkonnas masina-rehi maani maha põlenud. Sõse on jäänud umbes 100 koormat peksmata odre, palju koermaid suwewilja, põhku ja pekumasin, kuna aurumasin wälja saadud. Kõik olnud kinnitatud.

pg. Wirumaalt, Wäike-Maarja tihelkonnas S. T. talus on minewa nädali lõpul 27. a. Kusta J. rehetuppa wingu ära surnud. Noor naene jäänud leinama.

pg. Jurjewist, Mihkli laat 29. sept. oli hästi rahwarikas, nii et linna kaupmeeste süda rõõmu wõis tunda, sest eks nende pung tõusnud oma jagu ka. Ja kus rahwast, eks sääl ka müügi kaupa, nii hästi loomi kui muud. Ei sead suwel õrges hinnas seisiwad, hakati neid rohkemal mõõdul uurmama, mille järeldusel Tartlased edawa liha üle nüüd seda enam rõõmustada wõiwad. Wargaid muidugi ka kusgil laadal ei puudu, neid on tänawu aasta ülearu rohkesti.

— pg. 25. sept. oli endine „Wanemuise" teener P. oma pojaga Roosi uul. L. õll poodi õlut rüüpama läinud. Natukese aja järele läinud nad hoowi pääle, kus kolm meest ees olnud. Warsti hakanud mehed sõnu wahetama ja siis rusikatega taguma. P. poeg saanud wiimaks lahti ja läinud gorodowoid kutsuma, kuna keegi sõber wanameest kodu tahtnud wiia. Tee pääl minestanud see aga ära ja kukkunud maha. Ta wiidud ligemasse majasse, kus ta aga warsti ära surnud.

pg. Nõo tihelkonnas L. wallas on 21. sept. keegi wanapoolne tüdruk M. S. oma elusalt sündinud lapse seeläbi ära tapnud, et ta sellele wilja rõugu all, kus ta laps sündinud, mulda suhu topinud ja siis sinna ära peitnud. Kuid asi tuli päewawalgele ja südameta lapsetapja tunnistanud oma süü üles.

— pg. 24. sept. tulnud Setu woor Ellistwere walda ühte talusse õõkorterisse. Hommiku üleste tõustes oli aga üks seiwend igawesele unele uinunud. Surmapõhjus on pääaju rabanbus olnud.

— pg. Wiina ohwriks langes minewa laupäewal siin üks Karl P. nimeline mees. Ta oli näidanud, palju wa kibedat ära wõib rüübata ja selleks ka toobi wiina ära joonud, mis ta elu maksis.

— pg. 26./27. sept. õõsel suri siinne politsei kirjutaja E. F. hätilist surma. Enne seda oli ta weel terwe ja priske olnud, hommiku aga leitud ta surnult sängis.

— pg. 28. sept. mõistis I. jaoskonna rahukohtunik trahtersniku P. sellepärast **kaksküümnendwiis rubla** trahwi maksma, et ta trahteri õhtul pääle 11 lahti oli hoidnud, ja 7 päewaks kinni pannud. Gorodowoid Ani tõuganud, kes talle seda meelde tuletanud.

* Peterburist. Sääline purjupaadi klubimaja on 26. sept. õõl ära põlenud ja üks inimene, Inglise alam Rudolf Etkin, kes purjupaadi klubi liige olnud ja klubimajas õõkorteris wiibinud, põlenud sisse ära. Arwatakse, et ta enne wingust uimaseks jäänud ja siis leekide-roaks jäänud. Ta surnukeha on hirmsasti põlenult wälja toodud. Tule hakatus teadmata.

— * Kui suuresti päälinnas joomatõbi walitseb, näitab see, et augusti kuu jooksul sääl üksi 3195 joobnut inimest politseisse tassiti. Et suurem osa nendest awaliku rahurikkumise pärast kohtu alla anti, siis on rahukohtunikkudel õõsti higla amet.

* Londonist. Põhja-Ameerika saadik on Pekingis elawatele Ameerikalastele nõnu andnud, sääl ära minna, sest et ta Pekingi ümberpiiramist Jaapanlaste poolt kindlaks arwab.

* Antwerpenist. Wäljanäituse platsil on Wana-Antwerpeni näituse-jaoskonnas tuli lahti pääsnud, mis 5 maja ära häwitanud. Ka keiser Karli pigurongi ajaloolikud ülikonnad on tulerooks saand.

* Karakast teatakse, et Walentsias 150 inimest tuulispõõre läbi surma saanud. Wiljad põllul on ära häwitatud. Kahju arwatakse 400,000 dollari pääle.

Põhja telegr. seltsi telegrammid.

Peterburis, 28. sept. — „Wal. Teat." kuulutab Liwadiast 25. septembrist: Keisri Majesteedid wõtsiwad oma Kõrge Perekonnaga jumalateenistusest paleekirikus osa. Selle järele käisiwad Majesteedid Suuwürst Aleksander Mihailowitschi ja Suurwürstinna Kjenia Aleksandrowna juures Aitodaris wõõrusel, kus nad umbes neli tundi wiibisiwad ja õõneks Liwadiasse tagasi läksiwad.

— 29. sept. — „Walitsuse Teataja" kuulutab, et Keisri Majesteedid oma Kõrge Perekonnaga Utschanju joad Jalta juures waatamas on käinud.

Kroonlinnas, 30. sept. — Sõjalaew „Dschigit" sõidab täna Waiksesse mer õje.

Odessas, 29. sept. — Ringkonna-kohtus algasiwad hukkaläinud laewa „Wladimiri" pärast istumised. 111 erakabtust kahjutasumise pärast 800,000 rubla wäärtuses on kohtusse üles antud; Wene aurulaewa-selts üksi nõuab Italia laewa käest 500,000 rubla ja posti-walitsus 9661 rubla kahjutasumist. — Kohus on kõik nõudmised wastu wõtnud. Nii hästi Italia laewa kapten kui ka hukkaläinud Wladimiri kapten tunnistawad ennast süütaks. Ülekuulamine on algand.

Kasanis, 30. sept. — Ülemisel Kamal on juba 10 kraadi külma olnud. Laewasõit seisab lõpetusel.

Wladiwostokis, 30. sept. — 1. oktobril awatakse Usjuri raudteel kuni Usjuri jaamani — 327 wersta — sõit.

Londonis, 28. sept. — Chemulpost teatatakse: Jaapanlased marsiwad Mandschuria poole edasi ja kindlustawad ennast Koreas, iseäranis Sõulis, sest et nad kardawad, et Korealased nende kallale tungiwad. Jaapanlased teatawad, et nad Korealaste wastu wäga sõõralikud on ja kõik, mis nad nende käest wõtawad, kohe wälja maksawad. Hiinlased olla Jaapani sõjawangisid risti lõõnud ja nende kätte jattunud haigetel Jaapanlastel pääd otsast ära lõõnud. — Hiinlased on Min-jõe suu miinidega kinni pannud. Hiina asekuningas nõuab kaupmeestelt sõjakuludeks maksu.

Дозволено Цензурою. Юрьевъ, 29 сентября 1894 г.
Wastutaw toimetaja ja wäljaandja August Busch.

Kuulutused.

Sisseminek Schulze-Benkowski museumisse maksab nüüd ainult 10 kopikat.

St. Peterburi Eesti Kooli-Selts.
Laupäewal, 1. oktobril s. a.
Pidu-Õhtu.
Winogradowi saalis
(Серпуховская ул. № 38)
Tehnologia institudi lähedal.
I.
Kontserl
Jsandate **Buiwidi** (mandoline), **Tamme** (wiiul ja waldhorn), **T.** (wiiul), emanda **Buiwidi** (guitarre), neiu **M.** (sopraano), seltsi meestekoori ja meestekwartetti kaastegewusel.
II.
Tants.
Hakatus kell 8 õhtu, lõpp kell 3 öösl.
Piletite hinnad ühes margimaksuga: mereterahwal **75** kop., naesterahwal **50** kop. Piletid on waremalt saada: seltsi kantseelist Nõuskilt nr. № 190, kõigist seltsi koolimajadest ja Winogradowi saali uksehoiba küest.
Täh.: Buhwet on seltsi poolt.
Mõnukõgu.

St. Peterb. Eesti harukuse-selts „Ustawus."
Pühapäewal, 2. Oktobril s. a.
Seltsi korteris
(Бассейная, уголъ Эртелева пер. д. 9/17 кв. 2.)
Perekonna-Õhtu.
Jsand J. A. Feldmanni lahkel kaastegewusel.
Eeskawa:
I.
1. Koorilaul Rannal. E. J. Otto. Meeste-koor kooliõp. K. Waheri juhat.
2. Kõne: Emakeelest. Seltsikirjatoim. R. Siimann.
3. Koori laul: Mu isamaa on minu arm. Meeste-koor kooliõp. K. Waheri juhat.
4. Naisalaul: „Õõbra mehe poolest". Jj. J. A. Feldmann.
5. Deklamerimine: „Kättemaksmine". Jj. J. A. Feldmann.
6. Koorilaul: Sinu, silm, laul. C. Kuntze. Meeste-koor kooliõp. K. Waheri juhat.
7. Naisalaul: Oh ma waene Handuke. Jj. J. A. Feldmann.
8. Kõne: Esimene samm elusse.
* * *
9. Naisalaul: *Nikast naist on tarwis. Jj. J. A. Feldmann.
10. Koorilaul: Kündamise kaju. K. Ruut. Meeste-koor kooliõp. K. Waheri juhat.
11. Naisalaul: „On see kõik nõiidu?" Jj. J. A. Feldmann.
II.
Uõupilõid,
mitmekeesjed.
III.
Tants,
klaweri mängul.
Läh. Tantsu waheaegadel jaawab weel mitmed naisalaulud eite kantud, ü. J. A. Feldmanni poolt.
Hakatus kell 7 õhtu.
* jaowõtmine prillaõtliku annetega lubatud.
Eestseisus.

St. Peterburi
Eesti Kooli-Seltsi
loteriis-kommission annab teada, et seltsi tänawune
Loterii
nowembrikuu keskel
wälja loositud saab, sellepärast palumake neid, kes weel selle piletsi soowiwad saada, neid nimetatud ajani omale muretseda. Piletsi on weel saada **Peterburis** seltsi kasahõidja isand **Reinhardt**'i juures Neski 4 ua. № 11 ja **Tartust „Postimehe"** toimetusest. Kirjalikult saadetakse siis piletid kätte, kui tellibes 10 kop. eest poštmarksid ligi on pandud.
Seltsi Loterii-kommission.

Hageri kiriku juures on
korterid
ja maaldritele, lakeerijatele ja tõllasepadele
töötubasid üürida. 39—40

Rätsepadele,
kes iga sugu meesterahwaste riiete **kunst-juurdelõikamist** kõige uuemate moodide järele õppida tahawad, annab üks Dresdeni Europa moodi-akademias wälja õppimud juurdelõikaja, kellel sellekohased häädtunnistused on, odawa hinnaga õpetust. Õpetuse aeg wältab 2—4 nädalit. Kes kirjalikult teatust soowib, peab wastuseks 7 kop. margi juurde panema.
Riiele juurdelõikaja
A. Freitag
Nuime uul. Dorpeli majas nr. 75.

Suur rohuaed
triiphoone, lawade ja **kärneri-korteriga** on peremehe ärareisimise pärast odawalt **üüri pääle saada.** Lähemat teatust antakse Toompää Weeskoolis-uul. ja Promenadi murga pääl nr. 363 korter nr. 8 Tallinnas.

Maja müüa
kõrts ja sepawaja, pärisõõnuiga, hää käidawa kohta pääl, häädte tingimistega, **ära anda perekondliste mõnduanste pärast.** Tallinnas Wäike-Kalamaja uulitsas № 101.

Elan müüd **Narwa uulitsal paron Keyserlingi majas** postijaama wastus ja wõtan haigeid wastu, iga päew kell 10 kuni 11 enne lõunat.
Dr. Ofirne.

Kooliõpetaja,
kes Wene keeles õpetust wõib anda ja Peterburis ametit pidanud, **soowib maal ehk linnas kohta.** Adress K. Buschi raamatukauplusses Tallinnas.

Piekksepa töötoa-müümine.
Wana tuntud piekksepa-äri, rohke ostjate-arwuga ja wõõriistadega on kohe ära müüa ehk wälja rentida. Lähemat teatust saab
Plehn'i
Wiili-raiumise wõõtoast,
Wana-Posti uulitsal Tallinnas.

K. Busch'i raamatukaupluse kuluga **Tallinnas** on ilmunud ja kõigist paigust, kus Eesti keeli raamatutega kaubeldakse, saada:
I. Kooli raamatud:
Кузикъ, Т., Словарикъ (Sõnaraamatukene) къ первому выпуску «Русской рѣчи» М. Вольпера . . . . . 10 коп.
— Русско-эстскій словарь ко второй части «Русской рѣчи» М. Вольпера и краткая грамматика . . . . . 18 »
— Словарь къ третьему выпуску «Русской рѣчи» М. Вольпера. Для эстовъ . . . . . 20 »
— Школьный пѣсенникъ для эстонскихъ народныхъ училищъ. Одобрено Попечительскимъ Совѣтомъ Рижскаго Учебнаго Округа . . . . . 20 »
Lipp, M., Koolilaste Piibli lugu. Wana ja uus testament koos. Lisas katekismuse wiis päätükki . . . . . 40 kop.
— Piibli lugu selestustega I. jagu . . . . . 30 „
— „ „ „ II. „ . . . . . 40 „
Weikene usuõpetuse raamat. Esimene talw meite wallakoolis. (Katekismus, Piibli lugu ja kiriku laulud) . . . . . 20 „
II. Waimulikud raamatud:
Aanier, K., Ristirahwa palwekoda II. jagu . . . . . 80 kop.
Eberberg, F., Kristuse kannatamine ja surm. Paastu-jutlused . . . 20 „
— Lühikene Piibli-teadus . . . . . 25 „
— Piiba ristiusk. Jutlused katekismuse teise peatükki üle . . . 30 „
Eisen, M. J., Kodune lauluraamat . . . . . 20 „
— Petruse ewangelium . . . . . 10 „
Maailma õõpetusest. Suure kirjuwärwilise pildiga . . . . . 12 „
Meinwald, M., Ristirahwa äratamise pasun . . . . . 40 „
Nermann, W., Troost waimuliku kirjatuse wastu . . . . . 10 „
— Lühikene õpetus laste kaswatamisest, ajaliku ja igawese elu tarwis 10 „
Õunjaks tegew Ketsemane aed . . . . . 20 kop. } Nädali palwe-raamatud.
Siioni leiwa-palukesed . . . . . 20 „
Taewalik palwekoda . . . . . 20 „
Uus tasku-palweraamat . . . . . 5 „

Eesti Üliõplaste Seltsi kulul on praegu ilmunud ja kõigist raamatukauplustest saada:
Eesti Üliõplaste Seltsi Albumi
teine leht.
Sisu:
1. Eduard Ahrensi pilt. 2. W. R. Eduard Ahrens. 3. M. L. Kui weel kõlab wõõda maada. 4. M. L. Kui õõd. 5. G. S. Ajujad. 6. M. L. Mele mäe. 7. M. L. Suonio kõbumaa laul. 8. M. P. Runebergi isamaa laul. 9. O. K. Mis wõõrad 250 aasta eest meie maast ja rahwast arwamisiwad. 10. N. R. Hektori lahkumine. 11. J. T. Ei meie o'al. 12. F. E. Kaali järw. 13. M. L. Wikerfaar. 14. P. H. Meie rahwa arwamised haiguste kohta. 15. O. K. Hähä'. 16. J. B. Homeruse Odysseia XII lugu. 17. K. K. Kui ija koju tuli. 18. M. L. Ruis isa. 19. K. K. Üks loodusteduse aluspetus. 20. J. K. Wizg. 21. O. K. Kiri mina ülles noor weel olin. 22. M. L. Igarjus. 23. M. L. Õhtu palwe. 24. M. L. Saksa saan. 25. J. J. Kuningausse Reet. 26. K. K. Turbla soo. 27. R. K. Wana kaunel ja sauu. 28. O. K. Üht ja teist Setudest. 29. W. R. Eesti kirjanduse hommikul. 30 O. K. Kaeban kohtu.
8°. 229 leheküige. Hind 50 kop.
Pääladu on Jurjewis (Tartus) Eesti Üliõplaste Seltsis (Peterburi uul. nr. 70) ja Tallinnas K. Busch'i juures.

Heftisid, kladesid
ja **kontoraamatuid** on alati odawate hindadega tagawaral
pookija **A. Klaff'i** juures,
Tallinnas Harju uul. nr. 489.

Tallinna kreisis, **Hageri** tihelkonnas, Suttema-Mäeküla mõisas saawad
talukohad müüdud.

Punsärkisid ja punsärgi ehteid
kõikidele soowimise järele; ka kõige waesematele inimestele **hawa-ristisid** 30 kop pääle kuni 25 rublani alati saada. Sõse walatud kirjadega ja plaatidega peab tellitud saama. Tallinnas, Wäike Tartu maanteel Nr. 53,
23,28,33,37,41,46,50. **A. Melldorff'i kaupluses.**

Uus Moskwa thee- ja kohwi-magasin
Tallinnas, Harju uul., Mathiesen majas, just Kärti poe wastas,
soowitab wärsket **Hiina theed,** kõige kuulsamat, nimelt: **Popow, Perlow** ja **Wogau,** häid **kohwi seltsisid** odawamalt kui küsgil mujal, **45** ja **50** kop. nael, **praetud Riia sigurid, peenikest** ja **kõwa suhkrt.** Kaupmeestele proisendid.
Aupakliikult **Moskwa thee- ja kohwimagasin,**
Harju uul. Tallinnas.

Näitemüük (basar)
waeste hääks
Kanuti-gildi saalis Pika uulitsal
pühapäewal, 16. oktobril, p. l. kell ½5—9.
Sisseminek: 20 kop., lastele ja koolilastele 10 kop.
Rohket ofawõtmist sellest samast ja müügiasjade lähket kinkimist palub õõbralikult
Õpetaja J. Brasche.

Makaromi aurujõumeeskis
Narwa maanteel, Siimona uulitsa nurga pääl, müüdakse häid
rukkid,
rukkijahu,
rukkipiüülijahu,
sepikujahu (nisujahu),
odre,
odrajahu,
kaeru,
kaerajahu,
loomajahu,
kruupisid ja
tangu.
Säälsamas ostetakse ka häid **rukkid, nisu** ja **suuri odre** 39—44.

Päriskrunt,
350 □ sülda suur, on majaehitajatele **odawalt müüa.** Järele küsida Wäike Kalamaja uulitsalt nr. 101. 39—40

Teadaandmine.
Piekksepa töötoa müümine.
Linna kõige paremas kohas olew wana piekksepa töötuba saab ühes tööriistade ja sõõsteadlisega sõõmaid kas müüdud wõi wälja rendituud. Lähemat teatust annab willisepp Plehn Tallinnas, Wana Posti uulitsal, Kuri majas.

Hageris
Palwemaja juures on „Liiwa poob," elu- ja majatalitusele ruumidega ja ajamaaga üüriba.
39—40 **Suttema-Mäeküla mõisawalitsus.**

200 rubla
soowib keegi üri pääleralgaja 7% pääle laenata. Kell wõimalik, see laenatu. Tagasi maksmise eest wastutawad wäärtpaberid ja usaldusemehed.
Ligemat teatust saab **W. v. Gafferoni** raamatukauplusest Wõrust.

Tähelepanemiseks!
III. jao wõidulaenu-paberid on **odawamad** kui I. ja II. jao paberid, ei pruugi **mitte kinnitatud** saada ja **wõib nendega ka eunemalt wõita.** Wõidud on nõõdsamad: 300—200.000 rbl. Kõiraha 20, 15 ja 12 rbl., 10 ja 15 rbl. kuus ära maksta. **Tellimised posti kaudu** ja **telegrahwi teel saawad korralikult toimetatud.** Loosimine **1. nowembril.** Peterburi pangamaja J. Blodi agentuur Tallinnas, Harju uul. nr. 469. Kuni 1. oktobrini on osimine kajulikum.

Wiljahinnad.
Walgas, 28. sept. 1894. Joh. Ova.

Rukkid 118—122 naela	— 50—53	k. puud.
Odrad 106—110 „	— 55—65	„ „
Odrad 100—103 „	— 45—50	„ „
Suwenisud 127—128 „	— 50	„ „
Talwnisud 128—130 naela	— 55—66	k. p.
Kaerad, hõõduse järele	— 60	„ „
Linaseemned 87½%	97	„ „
Kroonseemned 95%	115	„ „
Kiwisõed 5 puuda	— 120	„ „
Petroleum 1 „	129	„ „
Ristikaseemned	5—6 rbl	p.
*) Nisukliid 1 kotiga	47	k. p.
ilma kotita	45	„ „
*) Päewalilekogid	72	„ „

*) waguni wiisil.

Печатано въ типографіи «Рев. Извѣстій» въ г. Ревелѣ.
Печатать позволяется Полиціймейстеръ Нотбекъ.